

liburuak, trukean

barrenet 4. ikastunitatea
2. maila
irakaslearena

400 pta.

EGILEAK

Proiektuaren arduraduna:	Juxto Egaña (HABEko Hizkuntzaren Didaktika arduraduna)
Kudeaketa:	Joanba Bergara (HABEko Prestakuntza arduraduna)
Koordinatzaile didaktikoak:	Begoña Martinez (HABEko teknikaria) Sabin Zabala (HABEko teknikaria)
Partehartzaileak:	Anabel Alegria (Leioako Udal Euskaltegia) Josune Aranguren (Muskizko Udal Euskaltegia) Joxe Manuel Goenaga (Santurtziko Udal Euskaltegia)
Errealizazio didaktikoa:	Esther Isasa (HABEko teknikaria)

© HABE 1999. ISBN 84-86968-71-2

HABE Erakundeak eskerrak ematen dizkie Enkarterrietako, Leioa, Muskiz eta Santurtziko Udal Euskaltegi eta Udalei materialgintza proiektu honetan parte hartzerakoan agertu duten borondateagatik.

Halaber esker ona luzatu nahi die euskalduntze-alfabetatzegintzan diharduten euskaltegi guztiei, beren esperientzia eta ekarpena baliagarri izan direlako.

Diseinua eta maketazioa: **Tita Lorenz** eta **Marisa Mantxola**• Marrazkiak: **Marisa Mantxola**

Gure esker ona ondoren aipatzen direnei hainbat material eta ideia hartzeko baimena eman digutelako:

Euskal Telebista:

Bertatik Bertara, Tolosan egindako kale-inkesta

Lagun artean: irakurtzaletasuna mahaingurua

Noizean behin, Jaime Otamendi, Bernardo Atxaga eta Jabier Muguruza. 96-04-24

Euskaldunon Egunkaria:

Erabat puztu gabeko puxika Euskaldunon Egunkaria 98-07-25

Gaztelumendi, Patxi. Jabier Muguruza. Barkatu, ama. Musika. Euskaldunon Egunkaria. 96-05-02

Iban, A. Eta Zabala, J.L. Klasiko ahaztezin baten urteurrena. Euskaldunon Egunkaria. 98-07-25

Atxaga, B. Obabakoak Erein. 345-352.orr.

Nueva Etiopia, 1996 El europeo

Mazisi Okeita Denbelek abestiko margoak: Jose Luis Zumeta.

liburuak, trukean

barrenet 4. ikastunitatea

Helduen Euskalduntzearen Oinarrizko Kurrikulua

2. maila

irakaslearena

Hitzaurrea

Mende berriaren atarian, helduen euskalduntzearen berrikuntzaren aldeko erronkaren aurrean, HABEk kurrikulu-proiektua jarri du abian eta bere garapenerako hainbat pausu ematen saiatu da euskaltegiekin lankidetzan.

Berrikuntza kurrikularrak aldaketa sakona eskatzen du, hizkuntzaren ikas/irakas prozesuen bai helburu, eduki eta metodologiaren oinarritzko balore eta printzipioetan, bai ebaluazio sisteman.

Badakigu eguneroko jardunari eragiten dioten aldaketek, egonezinak, zalantzak sortzen dituela. Urte askotako jardunak –eta ez jardun okerrak, bai baitakigu urte hauetan egindako ibilbidea eta esfortzua euskalduntze-alfabetatze arloan ez dela makala izan– errotu dituzte irakasleengan uste eta jardun didaktiko jakin batzuk.

Kurrikulu berrikuntzak dakarren aldaketa sustatzeko ez da, beraz, aski teoria berriak hotz-hotzean zabaltzea. Beharrezkoa izango da irakasleei, ahalik eta era zabalenean, jardura didaktiko berriak azaltzea, eta gelako benetako praktikara hurbiltzea. Beharrezkoa baita ere, hizkuntza ikas/irakaskuntzaren oinarri eta printzipioetatik eguneroko jardunerako jauzia errazteko zubia eskaintzea.

Eta horixe izan nahi dute HABEk aurkezten dituen ikasmaterial hauek; teoria eta praktikaren arteko zubia, kurrikuluaren mezua gauzatzeko aukera zehatza eta mezu horretara iristeko bitartekoa.

Material hauek diseinatzerakoan kurrikuluak bideratzen dituen eredu metodologikoen artean aukera bat egin da. Ez da, noski, aukera posible bakarra, baina bai, asmoz behintzat, eredu edo bidelagun, irakasleek beraiek euren materiala antolatu ahal izateko bidea erakutsi nahi dutenak.

HABEk Helduen Euskalduntzearen Oinarritzko Kurrikuluari (HEOK) dagozkion hiru mailatarako ikastunitateak burutu ditu.

Eskura duzun unitatea Barrenet sailekoa duzu. Barrenet 2. mailarako ikastunitatek osatzen dute; beren helburua, berriz, hirugarren mailarako hazia ereitea izango da, oinarriak ezartzea. Lau trebetasunen garapen integratua lantzerako datoz, diskurtsoaren plangintza-estrategiak jorratuz.

Ikastunitate hauek ez dute ikasprozesu osoari dagokion ibilbidea betetzen, uste baitugu irakasleak aplikatzaile huts eta zurrun ez, baina erabiltzaile zuhur, zentzudun eta printzipiodun izanik, zentzu kritikoz, jakingo dutela beren materialak antolatzen, eguneroko errealitateari eta beharrei erantzunez.

Jokin Azkue Arrastoa
HABEko Zuzendari Nagusia

AURKIBIDEA

1. Sarrera

1. Irakaslearentzako oharra	6
2. Ikastunitatearen ibilbidea	7
3. Ikastunitatearen edukiak eta helburuak	8

2. Atazak

A Ataza: Irakurtzaletasuna	9
B Ataza: Literatur liburuaren mailegu-zerbitzua martxan	12

3. Eranskinak

1. Ikasleek sortutako ereduak	15
2. Bideo-pasarteak	19
3. Kontrol eta iritzi-orria	32
4. Felipe Juaristi	33

4. Material osagarriak

A Ataza: Irakurtzaletasuna	
1. Obabakoak: atzerrirako bidaia luzea	34
2. Mazisi Okeita Denbelek	37
3. Dastatu literatura: Obabakoak	43

Irakurtzaletasunari
buruzko gogoeta egin
ondoren, ulermen-zailtasunei
aurre egiteko estrategien beharra
nabarmenduko da ikastunitate honetan.
Horrek guztiak eleberrien
irakurketara eta irakurketa-tailer
antzekoa antolatzea sustatuko gaitu.
Hori bideratzeko, irakurketa estentsiborako
plan bat abian jartzea proposatzen du
ikastunitate honek: liburuak aukeratu,
eskuratu... eta mailegu-zerbitzua
arautuko dute ikasleek.

1. IRAKASLEARENTZAKO OHARRAK

Irakurtzaletasuna

Hizpide dugun gaiaren xedea ikasleak gogoeta egitera bultzatzea da. Horretarako, ikasleek, irakurle diren aldetik, euren ohiturak eta irakurle-profilaren ezaugarriak aztertuko dituzte, irakurtzeak ikaskuntzan duen eragin onuragarria agerian utziz.

Ikas-estrategiak

Aurreko ikastunitatean helburuen arabera irakurketa-motak gogoetatu eta landu ondoren, ikasleek irakurtzean izaten dituzten zailtasunak eta horiei aurre egiteko estrategiak aztertuko dituzte oraingoan. Azkenik, ondo ulertzeko aholkuak edo antzeko izena izan dezakeen zerrendan bilduko dituzte estrategiak.

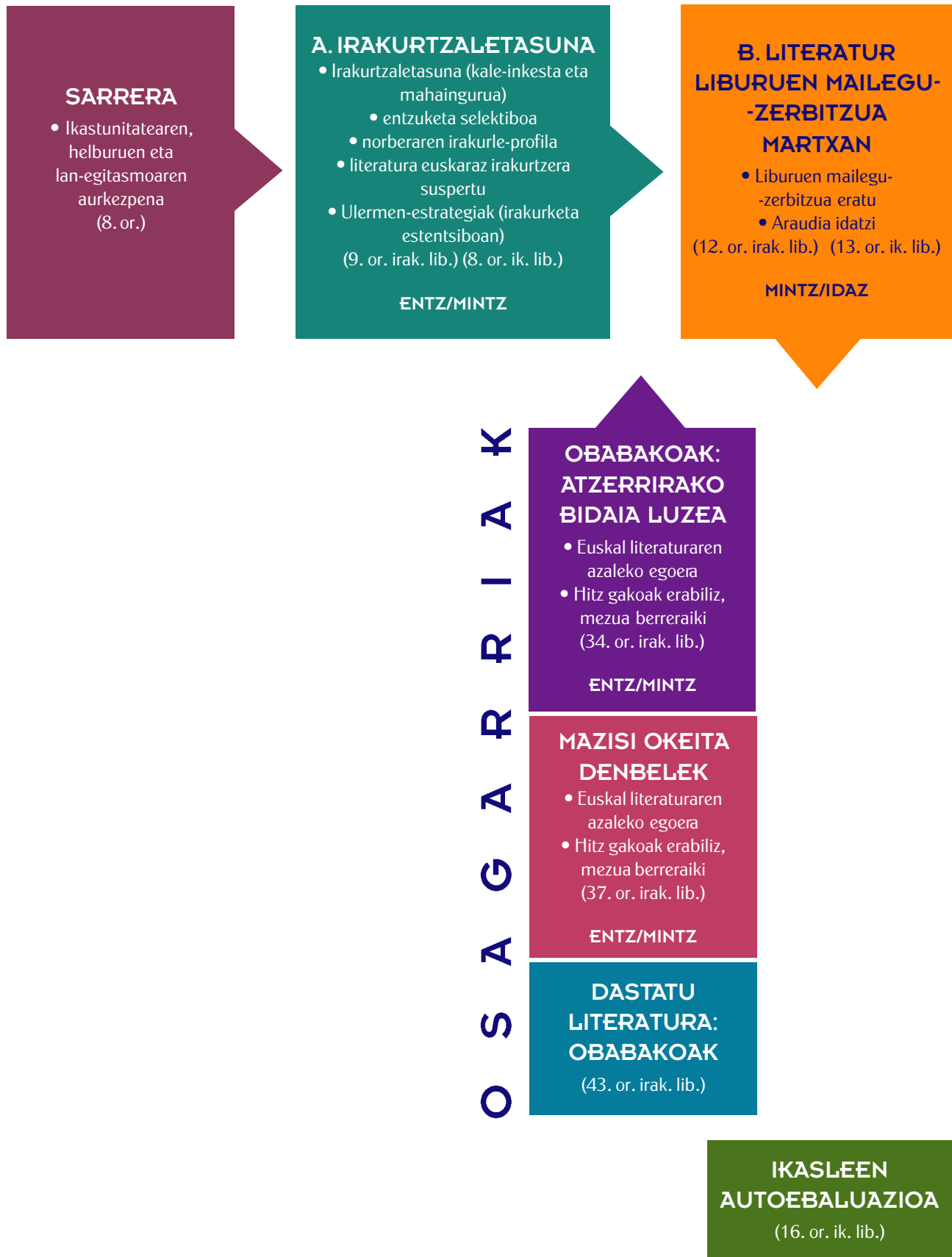
Araudia

Bestalde, mailegu-zerbitzua abian jartzeko behar den plangintza gauzatuko dute (zenbat liburu irakurri, zenbat denboran, ardurak nork eta zelan hartuko dituen, etab.). Araudi hori mota horretako testuen ezaugarri formalak errespetatuz egin beharko dute.

Autonomia

Literatur liburuen mailegu-zerbitzua izango da autonomiarako markoa, klastetik kanpoko irakurketak bideratzeko markoa, alegia.

2. IKASTUNITATEAREN IBILBIDEA

3. IKASTUNITATEAREN EDUKIAK ETA HELBURUAK

HELBURU NAGUSIA

- Literatur testuen irakurketa estentsiboa bideratzeko, liburuen mailegu-zerbitzua eratu eta arautzea.

LEXIKOA

- Irakurlea, irakurle-profila, irakurketa, irakurtzaletasuna, mailegu-zerbitzua, liburu-trukea, araudia, arautu, irakur-fitxa, iritzi-fitxa, fitxa-eredua, testuingurua, berba, izenburua, egilea, orrialde-kopurua, sinopsia, eleberria, literatur liburua, literatur generoa, liburu-mota, ekintza-nobela.

MINTZAGAIAK

- Irakurtzaletasuna
- Literatur liburuen mailegu-zerbitzua.

ELKARRERAGINA

- Nork bere gustu, zaletasun eta ohituren berri ematea besteenarekin erkatuz (A)
- Proposamenak eztabaidatu eta adostea (B)

KOMUNIKAZIORAKO AZPITREBETASUNAK

- Nork bere burua irakurle gisa aztertzea (A)
- Ulermen-zailtasunak eta horiei aurre egiteko estrategiak esplizitatzea (A)
- Entzundako xehetasunak jasotzea (A)
- Informazioa inferitzea (B)
- Irakurketa-plangintza gauzatzea (B)

GRAMATIKA ETA DISKURTSOA

- Araudi bat idaztea, testu-mota horren ezaugarri formalak errespetatuz (B)

EUSKAL KULTURA/GIZARTEA

- Irakurtzaletasuna Euskal Herrian.

ATAZA: IRAKURTZALETASUNA 210'

Helburuak:

- Literatura irakurtzeak hizkuntzaren ikaskuntzan dituen onurak ikustea.
- Nork bere irakurle-profila zehaztea (ohiturak, zaletasunak, etab.)
- Entzundako xehetasunak jasotzea.
- Denen ekarpenak kontuan hartuz, ulermena errazten duten estrategien zerrenda egitea.

Zertan den:

- Ataza honen lanketarako bi bideo-pasarte izango ditugu, akuilagarri nagusi moduan. Lehendabizikoa kale-inkesta bat da eta gaian girotzeko eta zentratzeko erabiliko dugu, batez ere. Bigarrenean, irakurketari buruzko hainbat gorabehera aipatzen dira; eta horiei buruzko hausnarketa bultzatzea proposatzen dugu, ikasle bakoitzak bere burua aztertzeko erreferentzi-puntu batzuk izan ditzan. Amaitzeko, literatur testuak irakurtzerakoan izaten dituzten zailtasunak identifikatu eta horiei aurre egiteko estrategiak aztertuko dira.

PROZEDURA:

1

Bertatik Bertara telebista-saioak Tolosan irakurtzaletasunari buruz egin zuen inkestatxoa ikusiko dute ikasleek **1. bideo-pasartean**. Ataza honen helburuetako bat irakurtzaletasuna suspertzea izanik, egokia da inkestatxo horren berri izatea, bai gaia girotzeko, eta bai ikasleengana ekartzeko ere. Horretarako, hurrengo pausoak eman beharko dituzte:

Atazaurrea

- **1. bideo-pasarteko** inkesta ikusi ahala, datuak jasoko dituzte ikaslearen liburuko koadroan. (5')
- Binaka, eta erantzunak erkatuz zuzenduko dute. (2')

Ataza: inkesta elkarri egin

- Lehenbizi, inkestatxo berbera egingo diote elkarri. (3')
- Ostean, taldetxotan bilduta, ikaslearen orriko galderen gaineko gogoeta egingo dute.

Feedbacka

- Azkenik, denon arteko bateratze-lana bideratuko duzu. Lehenengo talde bakoitzak, bere inkestatxoaren berri emango du eta gero hausnartutako puntuen gaineko azalpenak eta iritziak. (15')

2

Atazaurrea: norberaren irakurle-profila

- Ikasleek taulako hamasei esaldiak irakurri eta aztertu ondoren, euren irakurtzeko joera eta ohiturak zehazten saiatu behar dute, norberaren profila izeneko zutabea betez. Esaldiak esaten duenarekin bat datozenean “bai” ipiniko dute, eta beste kasuetan, “ez”. (15')
- Ikasleek, hiruak bilduta, euren artean komentatuko dituzte taulan eman dituzten erantzunak. (15')

Ataza: bideoa ikus-entzun eta irakurle estandarraren profila zehaztu

- **2. bideo-pasartea** ikus-entzun. Mahainguru horretan aditu horiek esaten dutenari erreparatuz, ikasleek irakurle estandarraren profilaren zutabea beteko dute. Irakurle estandarraren profilarekin bat datozen baieztapenetan “bai” ipiniko dute, eta besteetan, “ez”. (20')

! Oharra: bideo-pasartea solasaldi luze baten zati batzuekin egindako 20 minutuko montajea da. Zati guztiak jatorrizko solasaldiko ordena errespetatuz montatu diren arren, zenbaitetan pittin bat testuingururik gabe gera daitezke. Zure esku dago hutsune horiek betetzea eta janztea, baldin eta horretarako premia ikusiko bazenu. Horretarako, transkripzioa duzu 2. eranskinean.

Feedbacka

- **2. bideo-pasartea** ikus-entzun ondoren, ikasleak, binaka jarrita, ariketaren lehendabiziko zuzenketa egiten saiatuko dira, ulermenean izan dituzten arazo eta zalantzak komentatuz. (10')
- Irakaslearen gidaritzapean, guztion arteko zuzenketa egin. Ikasleen iradokizun eta galderak komentatu eta zalantza guztiak argitzen saiatu. (20')

ZUZENKETA - ORRIA	NORBERAREN PROFILA		IRAKURLE ESTANDARRAREN PROFILA	
	BAI	EZ	BAI	EZ
1. Irakurleok erosten ditugun liburu guztiak irakurtzeko joera izaten dugu.				X
2. Gutako askok ez du liburu bat bera ere irakurtzen urte osoan.			X	
3. Aisialdirako nahiago ditugu, aukeran, entretenimendu pasiboak (musika entzun, telebista ikusi).			X	
4. Telebista irakurketaren etsaia da, denbora kentzen digu-eta.			X	
5. Gaur egun, batez ere, helburu ludikoarekin irakurtzen dugu, hau da, ondo pasatzeko.				X
6. Askotan literatur liburuen zatiak baino ez ditugu irakurtzen.			X	
7. Gehienetan gutxi irakurtzen dugu gutxi ulertzen dugulako.			X	
8. Liburu batek gustura uzten gaituenean, aseta geratzen gara eta ez dugu denbora luze batean beste ezer irakurtzeko gogorik izaten.				X
9. Musika asko entzuten dugunok denbora gutxiago daukagu irakurtzeko.			X	
10. Literatura ondo pasatzeko irakurtzen dugu, besteren esperientziaren berri izan eta ziorontsuago izateko.			X	
11. Autorea ezagutuz gero, gusturago eta errazago irakurtzen dugu.			X	
12. Literaturaren alderdi estetiko-ludikoa interesatzen zaigu, ez testuen azterketa linguistikoa.			X	
13. Zenbat eta gazteagoak izan, orduan eta joera handiagoa daukagu testu errealistak irakurtzeko.				X
14. Gizonezko/emakumezkoen irakur gustuak gizarte-rolkin lotuta daude; adibidez, gizonek rol konpetitiboagoa dutenez, ekintza-nobelak aukeratzen dituzte.			X	
15. Aukera egiterakoan asko begiratzen diogu liburuaren itxurari (lodia, letraren neurria, irudiak, etab.).			X	
16. Badaude klasiko batzuk derrigorrez irakurrita eduki behar ditugunak; adibidez, El Quijote.				X
17. Liburuak ukitu eta lehendabiziko orriak irakurrita bakarrik ezin dugu informazio asko atera liburuari buruz.				X

Atazaostea

- Ikasle bakoitzak bi zutabeak konparatuko ditu, bere burua irakurle estandarrekin erkatuz. Erkaketa horretan deigarrienak iruditu zaizkien puntuak bizpahiru esalditan laburbiltzen saiatu beharko dute. (10')

Adibidez: Badirudi irakurle askok ez dituztela liburuak osorik irakurtzen. Nik, ordea, hasitakoa bukatu egin behar izaten dut, nahiz eta ez asko gustatu.

- Bukatzeko, ikasleek banan-banan azalduko dituzte esaldi horietan jasotako ondorioak. Azalpen horien haritik, hizpidea ematen badute, guztion arteko komentario laburra bideratzen saiatu. (20')

3

Atazaurrea: zailtasunak identifikatu

- Mahainguruan aitaturako esaldi bat (gehienetan gutxi irakurtzen dugu, gutxi ulertzen dugulako) gogora ekarriz, egin dezatela ikasleek euskaraz irakurtzean izaten dituzten zailtasunen zerrenda. Bakarka egindako gogoeta horren ostean, esan launaka biltzeko eta aldera ditzatela zerrendak. (15')
- Hirunaka bilduta, zerrenda horietan jasotako puntuak komentatuko dituzte labur-labur. (5')
- Ikasle guztien ekarpenak bilduta, irakasleak zerrenda bat egingo du arbelean, zailtasun guztiak ondo identifikatuz. (10')

Ataza: zailtasunei nola aurre egin erabaki

- Ondoren, arbelean jasotako zailtasunen zerrendara itzuli eta taldeka erabaki dezatela zein estrategia erabil daitekeen zailtasun horietako bakoitzari aurre egiteko. Horretarako, adibide gisa, ikasle batzuek esandakoa irakurriko dute. Ikasle horiek zenbait estrategia erabiltzen dituzte zailtasunei aurre egiteko. Hor agertzen diren horietaz aparte ea gehiago bururatzen zaizkien. (10')

Feedbacka

- Amaitzeko, talde bakoitzak ulermenean aurkitzen dituen oztopoak gainditzeko bururatutako estrategiak azalduko ditu klase osoaren aurrean. (15')

ATAZA: LITERATUR LIBURUEN MAILEGU-ZERBITZUA MARTXAN 250'

Helburuak:

- Solasaldi informal batetik zenbait informazio inferitzea.
- Literatur testuen irakurketa bideratzeko, liburuen mailegu-zerbitzu bat eratu eta arautzea.
- Proposamenak eztabaidatu eta adostutako formula bat aukeratzeko.
- Araudi bat idaztea, testu-mota horren ezaugarri formalak errespetatuz.

Zertan den:

- Ikasleen eginbeharra izango da, urte osoan indarrean egongo den literatur liburuaren mailegu-zerbitzuaren funtzionamendua arautzea. Zerbitzu hori martxan jarriko da, eta klasetik kanpo egin beharreko irakurketak bideratzeko markoa izango da.

PROZEDURA:

Azkenengo ataza honetan, literatur liburuaren irakurketara sustatzeko plangintza bat jarriko dugu martxan. Plangintza honek urte osoko iraupena izango du, eta irakurketa estentsiboak ikaskuntzan dituen onurak aprobetxatzea du helburu*. Plangintza hori literatur liburuaren mailegu-zerbitzu batean gauzatzea proposatzen dugu. Ikasleen iradokizunak kontuan hartuta antolatuko da zerbitzua, ikasleek bere sortu behar baitute funtzionamendu-araudia.

1

Hasteko, Barreneteko ikasleak ikusiko ditugu ordenagailuaren aurrean berrikerian. Badirudi Internet sarean ere halako mailegu-zerbitzu bat sortu duela irakurtzale-elkarte batek. Barreneteko ikasleen solasaldiak aukera emango digu zerbitzu hori nola antolatu eta arautu duten ezagutzen hasteko.

Atazaurrea: arauak irakurri

- **3.bideo-pasartea** ikusten hasi aurretik ikasleek euren liburuak esaldiak irakurriko dituzte. Esaldi horiek Interneteko mailegu-zerbitzuaren arauditik ateratakoak dira, itxuraz. Baina esaldi horietako batzuk ez dira egiazkoak, hau da, ez dago bat zerbitzuaren araudiak dioenarekin. Barreneteko ikasleek solasaldirik ateratakoak dituzte arrastoak edo pistak gezurrezkoak zein diren esateko. (5')

! Oharra: Bideo-pasartea ikusi aurretik komeni da ikasleei “Hamman komuneko literatura” eta “amankomuneko literatura” hitz-jokoari buruzko pista batzuk ematea. Bestelaz, zaila gertzatzen zaie istorioa ulertzea.

Ataza: bideoa ikus-entzun eta egiazko arauak aukeratu

- Birritan ikus-entzun **3. bideo-pasartea**. (5')
- Binaka edo hirunaka bilduta, eztabaida dezatela zein diren egiazko arauak eta zein ez. (5-10')

Feedbacka

- Guztion artean ariketa zuzendu, puntu ilunak argituz eta iritzi kontrajarriak eztabaidatuz. (10')

Gramatika eta diskurtsoa

- Bideo-pasarte honek beste baliabide batzuk lantzeko aukera ere ematen dizu:

- Haserre-egoera(k) adieraztekoak
- Diskurtso formalak(k) adieraztekoak

Guk ez ditugu hemen garatuko, ariketaren haria ez eteteko.

* Ikus Bergara, J. 1988 Irakurtzeko zaletasuna suspertzen In: Zutabe, 18: 122-126 orr. eta hor proposatutako kontrol-orriaren aldagaiaren eredu 3.3. eranskinean (33. or.).

2

Atazaurrea: atazaren pausoak azaldu

Egin beharreko lana luze samarra eta konplexua denez, oso komenigarria da lan-prozeduraren urratsak; erabakiak hartzeko modua, eta plangintzaren helburua hasiera-hasieratik ondo azaltzea.

- Hasteko, mailegu-zerbitzuaren araudian kontuan hartu beharreko puntu guztiak azalduko ditu irakasleak, erabaki beharrekoa zer den ondo zehaztuz eta egoki derizkion puntuetan zenbait adibide edo proposamen-tipo aurkeztuz. (Guk, geure aldetik, puntu batzuetan fitxa batzuk erantsi ditugu, lagungarri izango direlakoan.) **(15')**
Adibide bat ematearren, 3.1. eranskinean Ikasleek sortutako ereduaren izenakoa duzu. Ikasle batzuek egindako araudi-proposamena duzu hau.

Ataza: araudi-proposamenak egin eta aurkeztu

- Ikasleek, hirunaka bilduta, araudi-proposamen bat egingo dute eskemako puntu guztiei modu koherentean erantzuten saiatuz. Arauok idatziz prestatuko dituzte, ahalik eta modu txukunenean. Gero, talde bakoitzak egindako lanaren berri eman beharko du klase osoaren aurrean. **(100')**

! Oharra: Prozedura luzeegia edo astunegia irudituz gero, honela ere egin zenezake: araudia hainbat zatitan banatu eta talde bakoitzari araudiaren zati baten ardura eman, araudi osoarena eman beharrean.

Feedbacka: proposamenak aurkeztu eta adostu

- Guztion artean adostutako behin betiko araudia lortzeko, eskemako puntu guztiak aztertuko ditugu banan-banan. Horretarako, gardenkien bidez, taldetxoek puntu bakoitzari nola erantzun dioten aztertu ostean, guztien artean formularik egokiena aukeratu beharko dute. **(100')**

! Oharra: Araudiko puntuak eztabaidatu ondoren, alderdi formalarik buruzko feedbacka ere eman beharko du irakasleak, arauen zehaztapenean erabilitako hizkuntz baliabideak egokiak izan diren baloratuz. Horretarako, beti ere, hor izango dituzu erreferentzia-gisa lehenengo puntuan ("Egiazko eta gezurrezko arauak") agertu diren esaldi-tipoak.

Atazaostea: mailegu-zerbitzua martxan jarri

- Puntu guztiak adostutakoan, irakasleak edo ikasleren batek garbira pasatuko du araudia, eta plangintza martxan jarriko da.

Irakurketa estentsiborako liburu-zerrenda:

Honako zerrenda hau proposamen bat baino ez duzue; aukeran duzue dagoen-dagoenean erabiltzea edota beste liburu batzuk hautatzea. Zerrendako liburuok egile askorenak eta estilo askotakoak dira, bertokoak zein atzerrikoak, azken urteotako produkzioaren adierazgarri.

A) EGILEA

- Aranburu Altuna, L.
- Aristi, P.
- Arretxe, J.
- Atxaga, B.
- Eman Bakia Baita
- Etxeberria, H.
- Irigoien, J.M.
- Iturbe, A.
- Iturralde, J.M.
- Kipling, R.
- London, J.
- Mendiguren, I.
- Mendiguren, X.
- Montola, X.
- Orwell, G.
- Poe, E.A.
- Sagastizabal, J.
- Saizarbitoria, R.
- Stevenson, R.L.
- Ugalde, M.
- Wells, H. G.
- Zabaleta, I.

B) IZENBURUA

- Itsasoak ez du esperantzarik
- Kcappo/ Irene/ Krisalida
- Tubabu
- Bi letter jaso nituen oso denbora gutxian/
Sugeak txoriari begiratzen diorean/
Gizona bere bakardadean
- Henry Bengoa Inventarium
- Mugetan
- Babilonia/ Consumatum est
- Ezer baino lehen
- Kilkirra eta roulota
- Oihanaren liburua
- Pirataren espedizioa
- Haltzak badu bihotzik
- Patakon
- Emakume biboteduna/ Non dago Stalin?
- Abereen etxaldea
- Urre-zomorroa
- Kutsidazu bidea, Ixabel
- Egunero hasten delako/ Bihotz bi
- Altxorraren uhartea
- Itzulera baten historia
- Munduen gerra
- 110. Street-eko geltokia

4.1. material osagarrian, Obabakoak: atzerriko bidaia luzea ataza duzu. Bertan, B. Atxagari egindako elkarrizketa-zatia aurki dezakezu. Bideo-pasarte horretan, B. Atxagaren arrakastaren giltzaz dihardute.

4.2. material osagarrian, aipatutako elkarrizketaren beste zati bat duzu. Ataza labur horretan literaturaren eta musikaren arteko lotura aipatzen da. Honez gain, Jabier Muguruzak Atxagaren poesia bat kantatuko du.

4.3. material osagarrian, Obabakoak irakurtzeko aholkatzen zaie ikasleei Dastatu literatura atalaren barruan.

1. IKASLEEK SORTUTAKO EREDUA **

LITERATUR LIBURUEN MAILEGU-ZERBITZURAKO ARAUDIA

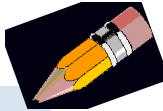
1. NOLA LORTU LIBURUAK

- a) Denon artean gutxienez 20 liburu bildu beharko ditugu.
- b) ✍ Lehenengo, etxean dauzkagun liburuak ekarriko ditugu.
 - ✍ Nahikoa daukagun edo balio duten ikusiko dugu.
 - ✍ Liburu gehiago behar izanez gero, denon artean erosiko ditugu. Hala ere, norbaitek bere kabuz erosi nahi badu, eros dezake.

2. LIBURUEN AUKERAKETA

Liburuak irakaslearen eta ikasleen artean aukeratuko dituzte.

3. LIBURUAREN FITXA-EREDUA

Jabearen izena:
Idazlea:
Izenburua:
Argitaletxea:
Gaia:
Sinopsia:
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Sinopsia, asko jota, 5 lerrotakoa izango da eta liburuan bertan dagoen fitxan joango da itsatsita. Irakurtzen duen lehenak idatziko du.

4. MAILEGU-SISTEMAREN FUNTZIONAMENDUA

4.1. IRAKURTZEKO EPEA

Mailegu-epea hilabetekoa izango da. Prorroga egon daiteke, liburuen eta ikaskidearen arabera aztertuko dena.

4.2. IRITZI-FITXA

Bi modutako iritzi-fitxak erabiliko ditugu, bata, mural antzekoa eta klaseko horman jarriko da; bestea, liburuan bertan, liburu-fitxaren atzeko aldean, egongo da.

** Leioako Udal Euskaltegiko ikasleek sortutako araudia.

LIBURUKO IRITZI-FITXA

BAREMAZIOA 1ETIK 5ERAKOA IZANGO DA.

ZAILA		ATSEGINA	
1. Oso zaila		1. Batere atsegina ez	
2. Zaila		2. Ez oso atsegina	
3. Zail samara		3. Atsegin samarra	
4. Erraza		4. Atsegina	
5. Oso erraza		5. Oso atsegina	

4.3. IRAKURRI BEHARREKO GUTXIENeko LIBURU-KOPURUA

Ikasturtean gutxienez 2 liburu irakurri beharko ditugu.

4.4. LIBURUEN KONTROL-FITXA

Orri batean:

IRAKURLEA ETA TELEFONOA	LIBURUA	NOIZ ERAMANA	NOIZ ITZULIA

Ardura: Liburuaren kontrola arduradun batek eramango du, goiko fitxa-ereduaren bidez. Horretarako bolondres bat beharko da. Gure kasuan Ixabel izango da arduraduna.

4.5. LIBURUEN ZAINKETARI BURUZKO OHARRAK

Ezin izango dira liburuak azpimarratu, ez zikindu, ez orriak tolestu. Horrez gain, liburuaren jabeak bere liburu(k) forra ditzatela gomendatzen da.

4.6. LIBURUEN KOKAPEN FISIKOA

Irakaslearen gelan utziko ditugu. Horrela edozein momentutan eskura edukiko ditugu.

4.7. URTEAN ZEHARREKO JARRAIPENA

Hamabostero elkarriketa informala egingo dugu. Hor bakoitzak bere iritzia, zalantzak, zailtasunak, azaltzeko aukera izango du.

Hamabosteroko egun hori barikua izan daiteke eta momentua klaseko azken ordu-erdia.

5. ESPERIENTZIAREN EBALUAZIOA

Denon arteko ebaluazioa egiteko inkesta bat erabiliko dugu. Lehenengo bakarka beteko da, eta ondoren, denon artean komentatuko.

GALDETEGIA

1. Ipini continuum honetan zure irakurritakoari buruzko ase-maila.

0 ←————→ 10

1. Idazkera zaila iruditu zaizu? Zergatik?
2. Irakurri dituzun liburuen artean zein izan da gehien gustatu zaizuna? Zergatik?
3. Liburu motaren arabera, zein duzu gustukoen?
4. Hamabostetik behin liburuei buruz hitz egiteak lagundu dizu?
5. Denbora nahiko eduki duzu liburua irakurtzeko?
6. Orokorrean liburuak interesgarriak izan dira?
7. Sinopsia irakurtzeak lagundu dizu?
8. Irakurritz ikasi duzu beste zerbait, hau da, hiztegia, esamoldeak, munduari buruzko gauzak...
9. Ondo ulertu dituzu liburuak? Azaldu.

LIBURUEN KONTROL-FITXA

IRAKURLEA ETA TELEFONOA	LIBURUA	NOIZ ERAMANA	NOIZ ITZULIA

2. BIDEO-PASARTEAK

ATAZA: IRAKURTZALETASUNA

1. BIDEO-PASARTEA

■ Iraupena: 3'27"

- AURKEZLEA** Tira, eh... gaur liburuen aurkezpen berezi-berezirik ez dizuegu egun... egingo baina liburu mordoa datorkigu Durangoko azoka dela eta. Aizue, eta guri galdera bat bururatu zaigu, eh... hasieran ere esan dizuet, saioaren hasieran. Zenbateraino irakurtzen dugu euskaldunok? Hortxe mesanotxean, ohe ondoko mahaitxo horretan zenbat liburu ditugu eta baldin baditugu, irakurtzen al ditugu? Entzun itzazue Tolosako erantzunak.
- ELKAR** Zer liburu daukazu momentu honetan mesanotxean?
- INKEST. 1** Mesanotxean? El Médico. Noah Gordon-ena.
- ELKAR** Eta nolakoa da?
- INKEST. 1** Bueno, oso polita, niretzako behintzat. Gustagarria irakurtzeko.
- INKEST. 2** Ba, La pasión turca.
- INKEST. 3** Begira, batere ez zait gustatzen irakurtzea, baina daukat bat...
- INKEST. 4** Bueno... asko dauzkat.
- INKEST. 5** Ba, ingeleseko bat. Robinson Crusoe-rena.
- INKEST. 6** Ez daukat.
- ELKAR** Irakurtzen duzu?
- INKEST. 6** Ezer ez.
- ELKAR** Ez zaizu gustatzen, ala?
- INKEST. 6** Ez daukat denborarik irakurtzeko.
- INKEST. 7** Ja, ja. Deming.
- ELKAR** Eta nolakoa da?
- INKEST. 7** Kalitateaz hitz egiten du.
- INKEST. 8** Orain ezer ez, baina orain dela 15 egun edo, ba, normal bat, biografia horietako bat eta horrela.
- INKEST. 9** Eh... Antonio Gala... de Antonio Gala, ja, ja, ja.
- INKEST. 10** Agatha Christie-rena.
- ELKAR** Baina izenburua?
- INKEST. 10** El caso de Stilles, edo horrelako zerbait.
- INKEST. 11** Jo, orain pila bat nago irakurtzen. Nago irakurtzen La busca... eskolarako.
- INKEST. 12** Ez naiz oroitzen momentu honetan. Bi edo hiru edukitzen ditut baina... ez naiz oroitzen.
- ELKAR** Eta orain irakurtzen ari zarena, zein da?
- INKEST. 12** Nola?
- ELKAR** Ze liburu irakurtzen ari zara orain?
- INKEST. 12** Eh... Ez, errebista bat ari naiz irakurtzen.
- ELKAR** Eta jakin daiteke ze errebista?
- INKEST. 12** Quo.
- ELKAR** Zer nahiago duzu gehiago irakurtzea, aldizkariak edo liburu... horrela potolo, mordoa.
- INKEST. 12** Potolo liburuak onak direla esaten dute, baina prentsa asko gustatzen zait, eh? Eta denetatik pixka bat. Orain liburuarekin hasi berria naiz.

ELKAR

INKEST. 13

INKEST. 14

ELKAR

INKEST. 15

INKEST. 16

INKEST. 17

INKEST. 18

INKEST. 19

INKEST. 20

INKEST. 21

INKEST. 22

INKEST. 23

INKEST. 24

AURKEZLEA

Zer gaietako liburuak irakurtzen dituzu?

Ba, edozein gaiaz. Ba, lagunekin komentatzen diet aber badaukaten liburu guapo bat irakurtzeko, eta uzten didate eta... ya está.

Bueno, gehienak erromantikoak. Amodiozkoak-eta, ez zaizkit gustatzen.

Eta, zenbat liburu irakurtzen dituzu urtean zehar?

Bueno, umeeekin jada, gutxi. Lehen asko, baina jada, umeeekin gutxiago. Oso gutxi.

Hiru-lau bat.

Ah, zenbat liburu? Hiru edo horrela.

Ba, ez dakit, hiru-lau.

Ba, ez dakit. Hiru, lau edo bost. Ez dakit.

Eske, ez zait gustatzen irakurtzea.

Hamar.

Gutxi gorabehera, zortzi bat. “Ma o meno”

Gutxi. Bost bat edo horrela.

Ez dakit, 15-20 liburu bai. Ez dakit. Igoal gehiago. Ez dakit. Asko gustatzen zait irakurtzea.

Tira, eh? Ikusten duzue. Nik esku artean sei ere badauzkat baina nik ere, egia esan behar badizuet, asti gutxi samar daukat irakurtzeko eh? Besteei kontuak eskatzen erraza da baina gero norberak egiten duena hori ere beste kontu bat. Dena den, aitzakia polita da, orain Gabonetarako, Olentzero edo Erregetarako liburu bat oparitzea eta euskaraz baldin bada... Hor jendeak... entzun dugu, eh? asko eta asko behintzat erdaraz irakurtzen duela. Euskarazko liburuak aukeran asko daude, ba askoz hobe, noski. Aizue, baina gaur, Santa Barbara eguna da, aizue eta muñeka edo panpina oparitzea ere libre da. Ume txikiei asko gustatzen zaizkie, Barbie ere hortxe dago. Bihar arte. Adio.

ATAZA: IRAKURTZALETASUNA

2. BIDEO-PASARTEA: MAHAINGURUA****

■ Iraupena: 18'30"

ANTTON ARANBURU

Mª JOSE OLAZIREGI

PELLO ELLAKURIA

MARIBI LEGARRA

A.A.

Ba, Durangoko liburu eta disko azokaren bueltan hango munduarekin zerikusirik duen gai bat aukeratu dizuegu gaurko LAGUN ARTERako: Irakurketaren gaia. Askotxo izan gintezke gure liburu edo liburu sorta eskuetan etxeratu garenak baina orain beste ezkutuko lan hori, lan pertsonal hori geratzen zaigu. Liburu horiek irakurtzea.

Ba, ariketa horren zer-nolakoak aztertu nahi genituzke gaurko LAGUN ARTEAN. Hau da, gure irakurketa zaletasunak, ohiturak, jokabideak eta abar. Zer irakurtzen dugun, zenbat irakurtzen dugun, zerk eraginda eta abar. Horixe planteatzera gatoz irakurle on izateak dituen bentajak aldarrikatuz.

Itxuraz aldatu zaigun platoan, hiru solaskide ditugu. Bakoitzak bere sailean pertsona aditua. Gurekin, lehen lehenik Mª Jose Olaziregi, irakaslea, hizkuntz irakaslea, eta, horretaz gainera, irakurketari buruzko tesia bat ere eskuartean duena. Gabon, Mª Jose.

M^a J.

Gabon!

A.A.

Emakumea baita ere gure bigarren gonbidatua: Maribi Legarra. Literatura bera ez ezik irakurlearen ohiturak ere ondotxo ezagutzen dituen liburu dendaria. Gabon Maribi.

MARIBI

Gabon!

A.A.

Eta azkenik Pello Ellakuria, Udako ikastaroen zuzendaritzan ezagutzen dugu, baina gaur gaurkoz Euskadiko Eskolako Kontseiluburua. Gabon, Pello.

P.E.

Gabon, bai.

A.A.

Irakurketa-kontuak, beraz, gaurko LAGUN ARTEAN. Hasieran aipatutako irudi horren aurrean jar gintezke. Hau da, liburu bat edo beste, edo gehiago, liburu-sorta bat eskuetan dugula etxeratuko ginen gutako asko. Zer gertatuko da, ordea, orain liburu horien ibilbidearekin. Azken batean, irakurriko al ditugu ala hortxe geratuko dira apalen batean utzi ditugulako, gero horiez ahaztu garelako, hortxe geratuko dira umezurtz. Mª Josek du hitza. Liburu baten atzean ez omen dago irakurle bat, esaten zenuen.

M^a J.

Bai, bueno. Erantzuna pentsatzen dut topiko bihurtu dela gaur egun, ezta? Beti entzun izan dugu gure artean, ba, gutxi irakurtzen dela eta hau ez dela kontu berria. Egia esan, ba, mende honetan zehar, jada mende hasieratik, adituak oso kezkatuta egon izan dira irakurketa urritasunarengatik, ezta? Orduan, alde honetatik, bai, noski, erosle baten atzean ez dago beti irakurle bat. Hor badaude, gainera, oso ikerketa bitxiak, zentzu honetan egin direnak eta esaten da, ba, Espainian erosten duten... liburu bat erosten duen %60ak soilik irakurtzen duela. Portzentaia hori izugarri igotzen dela Alemanian, alegia, erosleek gehiago irakurtzen dutela, eta nabarmen jaitsi, ba, hirugarren munduko edo, ez dakit, Hegoameriketako hainbat estatutan. Bueno, hau kontu zaharra da. Nik uste dut argi dagoela gure aisialdian beste hainbat jarduera direla nagusi, ezta? Hemen, inguruko herrialde guztietan, Europan, gaur egun irakurketak nahiko leku eskasa dauka. Gailentzen dena aisialdi pasiboa, hau da, telebista ikustea edo musika entzutea, eta irakurketa eta beste hainbat ekintza, ba, nabarmen urriago praktikatzen dira, ezta? Arrazoiak? Ba,

pentsatzen dut asko daudela eta nahi baduzue aurrerago edo hitz egingo dugu honetaz. Eta gero bereziki baita ere daude desberdintasunak sexuaren arabera. Hau da, gizonak kirolzale eta bideozaleagoak dira, emakumezkoak gehiago irakurtzen dugu, eta zinema eta, ba, musika ere badirudi, ba, gehiago ere gustatzen zaigula. Bueno, dira pixka bat datu nahiko ezagunak. Orokorrean, eta bukatzeko, ba Euskal Herrian egin diren hainbat inkestetan, ba, badirudi, bereziki Komunitate... Euskal Komunitate Autonomoan %40ak ez duela inoiz libururik irakurtzen urtean eta kopuru hau nabarmen igotzen da estatuan, espainiarren %50ak ez baitu liburu bat ere irakurtzen urtean, edo espainiarren %20ak ez baitauka liburu bakar bat etxean.

Dena dela, telebistaren inguruan topiko bat dago nahiko zaharra eta ezaguna. Hau da, pentsatzen da telebista dela liburuaren etsaia, edo hori bereziki 60. hamarkadan halaxe defendatzen zen eta ez du zertan izan behar telebistak irakurketaren etsaia, telebista ona bada, noski. Beste bat izango litzateke daukaguna... daukagunak irakurtzaletasunak bultzatzen duen ala ez. Dударik ez dago ezetz. Baita ere esan beharrekoa iruditzen zait... esan beharrekoa da denbora-arazoa ere badela, eta denbora hori, ba, askotan telebistak, ba, kendu egiten diola, ez dago denb...

Zein liburu aukeratzen den hori askotan funtzezkoa da eta gero, beste aldetik, orain dela gutxi egon da maratoi bat, adibidez, Gasteizen eta pasatu dituzte, ez dakit ziren 24 ordu edo irakurtzen. Eta ume bati galdetzen zioten gero, aizu, eta zuri hizkuntza, zer... ondo... zergatik iruditzen zaizu irakurri behar duzula? Eta esaten zuen: ba nere hitz egiteko, zera, bokabularioa, eta, bueno, hitzak eta hazitzeko, eta handiagoa izan dezadan, ezta? Ez zuen inondik inora aipatzen ondo pasa...

Ondo pasatzeko.

Bai, hori da. Nik uste dut hor dagoela.

Hori, aldaketa hori, kurioa da, eh? Gaur egunean Frantzia, esate baterako, egin zen oso ikerketa interesgarri bat unibertsitarien artean, ezta? 15.000 unibertsitarien artean. Ea zer irakurtzen zuten eta zergatik, eta ikusten da argi aldatu dela irakurketaren kontzeptua bera. Hau da, plazerrez irakurtzen duen oso jende gutxi dago, gaur egun. Irakurketak dauka helburu formatzaile bat, edo informatzaile bat. Irakurtzen dugu, bereziki gazteek, ba gehientxoenean seguraski, entretenitzeko, baina oso portzentaia altu batek bere hizkuntza-maila hobetu eta kultura hobetzeko. Eta gero, beste fenomeno bat ematen ari dena ere da ez direla testuak, liburuak osorik irakurtzen, hau da, gero eta gehiago ematen da...

Kapitulu bat,

Kapitulu bat, bai... selektiboagoa. Edo kontsultazko irakurketa da momentu honetan gailentzen dena, ezta?

Baina beste puntu bat bada hor, eskolan bertan irakurtzeari ekiten badiogu, azken momentuan ikasleak gero eta erraztasun gehiago dauka eta gehiago ulertzen du. Ze, azken momentuan gertatzen dena da, zuk telebistan ikusten duzun, daukazun irudiekin, horko mezua jaso egiten duzu. Baina liburuak ateratzen duzu, irudiak zuk jarri behar dituzu, eta segun ze irudi jarri hor, edo ze loturak egin daukazuarekin ulertzen duzu edo ez duzu ulertzen. Baina eskolan, nik uste dut, azkarregi irakurketa ondo ikasitzat ematen da. Eman dezagun, adibidez, 7-8 urtekoekin ari gara, ba, irakurketa lantzen. Eta esaten dugu, bueno! jada irakurtzen dute. Zer irakurtzen dute? Jarraitu egin beharko nuke irakurketa ikasten 40 urterekin, nik 53 daukat eta oraindik, uste dut, zerikasi asko daukadala. Eskolak ez baluke utziko hori eta ez bakarrik hizkuntza aberasteko baizik eta gauzak ikasteko, formatzeko eta ondo pasatzeko baita ere. Nik etxean ikusi dut: baina, zuek ez duzue ondo pasatzerik liburu batekin? Ba... Horrek zer esan nahi du? Ohitura ez dela irakurtzearena. Eta azken momentuan zaila egiten da gutxi irakurtzen ba... gutxi ulertzen bada, gutxi irakurtzen da. Zenbat eta gutxiago irakurri gutxiago ulertzen da, erraztasun gutxiago dago.

Bai. Praktika eskatzen du baita ere.

Liburuarengana hurbiltzeko dauden joerak ere ezberdinak dira, ezta? Ba, batzuek entretenimentua bakarrik

nahi dute, ezta? Entreenitzeko eta denbora on bat pasatzeko. Beste batzuek zerbait gehiago bilatzen

dute, beren, ez dakit, bizitzari buruzko pentsamenduak, eta, ez dakit, filosofikoak eta hortxe, batzuk poesiararen bidez, beste batzuk filo... Hurbilketak oso ezberdinak dira, eta nik uste dut, gainera... Delibesen emazteak esaten zuen, ez da, obra batean agertzen da, liburu batek, esaten zuen berak, beste batera eramaten zaitu, ze lehenengoan galdera batzuei erantzuna bilatzen joan zen liburuetara, eta horrek beste batera, eta horrek beste batera. Eta hor sartzen zara katea batean... Eta nik uste dut, katea horretan sartzen dena, jada ez dela ateratzen, ezta?

A.A. Eta gero, albernabak daude, ez? Ugari eta erakargarriak, eh?

Mª J. Musikarena.

A.A. Elektronika, informatika...

Mª J. Momentu honetan musikarena kurioa da. Jendeak esaten dute liburuaren etsairik edo aipatu beharko balitz, eh, gaur egun, musika izango litzatekeela, ezta? Hau da, bereziki gazteek beren aisialdian gogoko dutena da musika entzutea. Eta orduan, oso baieztapen bitxiak ere nik irakurri ditut azkenaldi honetan, Frantzia aldean esate baterako, azkenaldi honetan kezkatuta daude fenomeno honekin. Hau da, gure etsaia orain ez da telebista, musika. Eta orduan, nola kendu protagonismoa horri, ba hori irakurtzaletasuna pixka bat sustatzeko, ezta? Eta Siadeco-ren azken ikerketan ere Euskal Herrian ikusten da kultur kontsumoaren barruan telebistaren ondoren musikarena dela nagusi gazte euskaldunen artean, alfabetatuen artean.

A.A. Hor geratzen dira, ez? Ze premia dago, ba, irakurtzeko edo zergatik irakurri behar da, ez? Azken batean hori erantzun ezinik gabiltzala ematen du, ez? Esan eta esan irakurri egin behar dela, baina azken batean...

Mª J. Bueno, erantzun asko eman izan zaizkio tradizionalki. Batzuek plazerrarekin lotu dute. Badago ere, ba, plazerra eta erotismoa lotu izan duenik. Ba, Roland Barthes eta halakoak Frantzian. Nik uste dut, ba, guztia, guzti hau egiten dugula, ba, ondo sentitzeko, edo behar edo esplikazio asko eman dakizkioke formatiboez aparte, norberaren, eh? Ez dakit.

MARIBI Liburuetan ia den-dena dago, ezta? Edozein gai aukeratzan duzula, edozein galdeketa baldin baduzu galdeketa bat, ia-ia bizi oso bat dago, ezta? Eta esperientzia, beste guztien esperientzia jasota dauden gauza bat da. Orduan askotan, ba, ez dakit, hurbiltzea da eta...

A.A. Plazerraz ari gara baina gogoan dut Donostian orain dela gutxi izan den Carmen Riera idazleak aipatu duena, ez? Azken batean zoriotsuagoak izateko.

MARIBI Bai.

Mª J. Bai, bai. Noski.

A.A. Badirudi irakurtzen dutenak zoriotsuagoak direla irakurtzen ez dutenak baino.

Mª J. Bueno. Hori nik ez dakit baiezta... baiezta daitekeen baina... asmo horrekin... hau da, bai... zoriotsu izatea eta ondo sentitzea eta zerbait...

MARIBI Oso inportantea da ezagutzea...

Mª J. Oso, oso.

P.E. Aipatu dudana, adibidez, Durangoko esperientzia, ez? Gazte batek ezagutzea zuzenki pertsona hori nik uste dut pauso bat dela.

Mª J. Bainan Durangon gutxi daude hasteko eta...

Bai, bai.

Mª J. Oso ezagunak.

P.E. Bai, bai. Baina horrelako esperientziak interesanteak dira eurentzako. Baina gero bai, eh? Nik azpimarratuko nuke irakurtzea zailagoa da entzutea eta ikustea baino eta gainera euskaraz egiten baduzu, nola hizkuntza bera hain normalizatua ez dagoen oraindik ere, ba, horrek zailtasun bat gehiago ematen du. Eta azken momentuan, esaten dugu, ba, ondo pasatzeko, eta zerbait nire burua janzteko ere, zein da errazago? Hau. Eta gero, non dago eskaintza gehiago? Ba, hemen bi badauzkat, bestean berrehun.

MARIBI Bai, baina hiztegiarekin irakurri behar dut edo hiztegirik gabe irakurri behar dut.

P.E. Bai. Eta baita ere. Eta zenbat aldiz behar duzu ondoan hiztegi bat. Bai, gazteleraz baita ere, baina bueno... euskaraz askoz gehiago.

M^a J.

Eta gero literaturaren erabilera gure artean da erabilera horrela... helburu didaktiko baina hizkuntza janzteko erabili izan da edo hobetzeko bakarrik. Orduan literatura dago programa askotan sartuta, bai ertainetan baita OHOn bertan, ba, helburu horrekin. Hau da, egiten dira testu azterketa linguistikoak, erlatibozkoak-eta kuantifikatuz eta ahaztuz lehenengo eta behin literatura dela eta literatura idazten dela ondo pasatzeko eta irakurtzeko eta literarioki irakurtzeko eta gero Fakultatetan areagotu egiten da arazoa ze euskal munduarekin lotuta dauden ikasketetan literaturaren presentzia oso urria delako.

Egin nituen bi inkestetan batzuk... Batean adolezenteak edo ziren ertainetakoak hamalautik hemezortzi urte bitartekoak eta bigarrenak ziren unibertsitariak, ezta? hemezortzitik hogeita bikoak. Adolezentsian abentura eta misterioa da nagusi, bereziki misterioa, Maribik esan duen bezala... Agatha Christie, Hitchcock, baina zaletasun hori mantendu egiten da unibertsitatean ere, baina askozaz ere testu konplexuagoak irakurriz, alegia, ba, irakurtzen dute El nombre de la rosa, misteriozkoa kontsidera daitekeena baina askozaz ere formalki landuagoa dena. Eta gero badago gauza kuriosoa, eta da, adinarekin nobela errealista eta historikoak askozaz ere gogokoago dituztela besteak baino. Eta gero dago emakumezkoen eta gizonezkoen arteko desberdintasun topiko/tipikoa. Hau da... Bai...

P.E.

Eta tipiko hori egia dela atera zaizu?

M^a J.

Bai. Baina horrek ez du esan nahi, alegia, bai, emakumezkoek badirudi gehiago jotzen dugula nobela intimista, esistentzialistak eta horrelakoak irakurtzera eta gizonezkoak...

P.E.

Baina irakurtzera gehiago besteak baino, gizonezkoek baino emakumezkoek?

M^a J.

Bai. Hau da. Emakumezkoek gehiago irakurtzen dute. Hori nabarmen da, bereziki hogeita lau urte arte, adin horietan... emakumez... gehiengo emakume... bai nabarmen nagusi dira, ezta? Baina eta gero badago zaletasun ezberdintasuna: gehiago jotzen dute beraiek, neskak, ba hori, nobela intimistetara eta mutilek ekintza nobeletara. Baina hori ez dagokio planteamentu, horrela, berez, emakumeek jotzen dugula sentimentu edo intimismora gehiago. Rolak, gizarte-rolak dauka zerikusia. Emakumea gero eta irakurtzaleagoa denean eta gero eta parte edo... protagonismo gehiago daukanean gizartean bere irakurketa-gustuak gehiago hurbiltzen dira gizonezkoengana. Hau da, emakumeak lan egiten dutenak, formazio daukatenak eta irakurtzen dituzte nobela esistentzialista, intimistak baina baita ere abenturazkoak. Hurbildu egiten dira. Orduan, gizarte-rol batekin lotuta dago, ez berezko zaletasun batekin, eh? Eta hori bai dela guztiz adierazgarria.

Emakume batzuk, Maribi, liburuaren itxurari garrantzi gehiago ematen zaio... gero eta gehiago edo...

MARIBI

Bai, gero eta gehiago, ba... bueno, badira batzuk, eh, totxoak edo lodiak nahi dituztenak, baina denbora nola gutxi dagoen, ba, gero eta gehiago begiratzen zaio lodia den, mehea den, letra handia duen, ez duen, ze tipoko kolekziokoa den. Askotan ondo pasatzearekin lotua dagoen zera bat da, eh? Erraz irakurtzekoa, zeren liburu lodi bat hartzen baduzu, ba, bi ordu behar dituzu hasteko, ezta?

M^a J.

Hor Estatu Batuetan izan zen kuriosoa El mundo de Sofia idatzi... Jostein Gaarder...

MARIBI

Bai, hori fenomeno bat...

M^a J.

Hori, fenomeno bat. Baina bigarren liburua... nola du izena bigarrenak? Eh...

MARIBI

Ez dakit zer del solitario.

M^a J.

Bai. Atera zenean ikusten denez amerikarrei ez zitzaien gustatu formatoa, eta orduan oso gutxi saldu zen.

Zelig zen protagonista guztiz... hor zegoen traumatuta Moby Dick ez zuelako irakurri. Holako gauzak ere gaur egun pasatzen dira. Hau da, pekatu kontsideratzen da zenbait gauza, zenbait taldetan, ez irakurri izana. Eta hori niri ikasleen... Bueno, nire inkestetan isladatu zait. Hau da, nik ez dut irakurri liburu hori baina esan didate pekatu bat dela ez irakurri izana, ze irakurri behar da. Eta horrela ez goaz inora. Hor Pënnac-ek esan zuen, 92an Frantzian, dekalogo bat egin zuen, eta lehenengo eskubidea zen ez irakurtzeko eskubidea. Hau da, eh...

MARIBI

Uste duzu inportantea dela liburuaren taktoa?

- Mª J.** Bai.
- MARIBI** Liburua ukitzea, irekitzea.
- P.E.** Ez naiz zuri propaganda egiten, eh? Eske, hala ikusten dut.
- MARIBI** Ez, ez, ez, ez. Hala da. Lehenengo orria irakurri. Konbentzitzen bazaitu lehenengo orriak hortxe nonbait ibiliko da gainontzekoa ere...
- P.E.** Ze irudi dauden liburuetan eta momentu honetan argitaletxeek lan handia egin dute eta orduan ematen den itxura oso ona izaten da normalean. Irudien garrantzia ere handia dela, segun ze adinetan ...
- MARIBI** Bai, ukitu, eta...
- Mª J.** Ukitu...
- MARIBI** Oso gauza...
- A.A.** Bai, ikusentzuleok, hontantxe utzi behar ditugu gure kontuak. Durangoko liburu-azkoka aitzakia hartuta, hementxe izan gara irakurketari eta irakurtzaletasunari buruzko gogoetan. Probetxuzko gertatu bazaizkizu, ba, eskerrak gure hirukoteari: Mari Jose Olaziregi, Maribi Legarra eta Pello Ellakuriari. Eta kitto, besterik ez. Adiorik gabe, gaur zortzi arte. Ondo izan.

ATAZA: LITERATUR LIBURUEN MAILEGU- -ZERBITZUA MARTXAN

HAMMAN KOMUNeko LITERATUR ELKARTEA

3. BIDEO-PASARTEA

■ Iraupena: 10'17"

- IKASLE 1** “Liburu Eltzea Elkarte”. Izan daiteke. “Literaturtzale Internauten Elkarte”. Zer deritzozu?
- ANTTON** Liburu eltzea. Liburuak eltzea? Liburuen eltzea... ba, tira! izan daiteke.
- IKASLE 2** Liburu eltzea? Hori ez da batere fina, neska. Badirudi edozein liburu onartuko dugula, inongo irizpiderik gabe. Denak, horrela, bor-bor-bor nahasian.
- IKASLE 1** Baina hementxe daude, elkartekide izateko betebeharrak, oraintxe idatzia: lehenengoa: 18tik 99 urtera bitarteko adina izatea. bigarrena: ingelesez idatziz komunikatzeko gaitasuna. Eta azkena, gomendatzen diren liburuak irakurterrazak izatea.
- ANTTON** Ez dakit. Agian, egia da, Idoia. Uste dut betebeharrak hauekin edozeinek edozein liburu idatzi eta komentatu lezakeela. Agian, mugatu egin beharko zenukete pixka bat.
- IKASLE 1** Mugatu?
- ANTTON** Mugatu, ez dakit, gai baten inguruan edo. Esate baterako, poesia soziala.
- IKASLE 2** Poesia soziala. Harrigarria da batzuk zein originalak diren.
- ANTTON** Baina, zer du horrek?
- IKASLE 1** Aizu, Xabier, denbora guztian ari zara trabak jartzen. Ez duzu ideia bat ere aportatu. Aportatu nahi ez baduzu, joan zaitezke.
- IKASLE 2** Zoaz pikutara.
- KATTALIN** Azkena, akabo, kitto! Gaur da zuen azken eguna taberna honetan. Nazkatuta naukazue.
- ANTTON** Kattalin, baina lasai. Gau txarra izan duzu ala? Jakin daiteke zer gertatzen zaizun?
- KATTALIN** Zer dudan? Ondotxo dakizue zuek. Adarra jotzera etxera. Batu traste guztiak eta alde hemendik. Arratsalderako den-dena batuta eduki behar duzue. Akabo Barrenet, aurrerantzean Barrene, lehen bezalaxe.
- ANTTON** Egon, egon, egon. Baina, zaude lasai! Ez dut ezer ulertzen Kattalin. Ez dakit zertara datorren dena hau guztia. Gutxienez azalpen bat emango diguzu, ezta?
- KATTALIN** Bai, hiru bider. Aste honetan hiru bider garbitu behar izan ditut komuneko hormetan egindako pintadak, eta begiratu gaur goizean egon dena. Ikur arabiarrez egindako hau.
- IKASLE 1** Ikur arabiarrek? Ez da makala. Eta horrekin zer adierazi nahi duzu, guk eginak direla akaso?
- KATTALIN** Nork bestela?
- IKASLE 1** Zin dagizut aste honetan ez naizela behin ere libratu zure Alibabaren kobazuloan.
- IKASLE 3** Bai. Gu oso txukunak garenez etxetik arinduak etortzen gara. As-salamu aleikum!
- ANTTON** Baina, baina, egongo al zarete behingoz isilik. Ez al duzue ikusten gaur Kattalin ez dagoela txantxetarako?
- IKASLE 2** Aizu, gu ere ez. Zer uste duzu ba?
- ANTTON** Kattalin, barkatu baina oraingo honetan oker zabiltza. Guk ez dugu zerikusirik zure komuneko graffiti horiekin. Hemen egin nahi duguna zera da, ba, tertulia literarioa bat edo sortu Internet-aren bidez eta egia esan, ba, asmatu ezinik gabiltzala.
- KATTALIN** Orduan, zuek izan ez bazarete...
- IKASLE 1** Kattalin, utzi dena gure esku. Laster harrapatuko dugu gaizkilea.

KATTALIN Konforme, baina hiru egun baino ez dituzue sasikume hori harrapatzeko, bizirik ala hilik.

IKASLE 3 Irakurri beharreko gutxieneko liburu-kopurua zehaztua dugu. Baita liburuen kontrol-fitxa ere. Eta epea... epea?

IKASLE 2 Bost minutu.

IKASLE 3 Bost minutu? Ez! Liburuak irakurtzeko epea zenbatekoa izango den.

IKASLE 2 Hau absurdoa da. Nola egon gaitezke orain araudiari begira kezkatuta litekeenean bost minutu barru dena alferrikakoa izatea.

ANTTON Beno, nik Kattalinekin hitz egingo dut egun bateko luzapena eman diezagun. Baina ez dizuet ezer agintzen. Ondotxo ezagutzen duzue eta gutxitan ikusi dut gaur bezain haserre.

IKASLE 1 Gurea da, goazen! Hemen dago, hemen dago. Itxita dago!

IKASLE 2 Utzi niri! Harrapatu zaitugu. Zer ari zinen idazten. Zatoz gurekin!

KATTALIN Zer izan da zarata hori?

IKASLE 2 Kattalin, agindu genizun bezala, hemen duzu xelebre hau.

HAMMAN Pasatu gabe, gero!

KATTALIN Ea, aska ezazue. Ikus dezagun zergatik tematu den nire komunarekin.

IKASLE 1 Nola duzu izena?

HAMMAN Hamman

IKASLE 2 Ederki, Hamet!

HAMMAN Hamman

IKASLE 2 Zergatik egin dituzu idatzi horiek?

HAMMAN Hamman-komuneko literatura

IKASLE 2 Komuneko literatura al da egin duzun hori?

IKASLE 1 Amankomuneko literatura, jakina! Amankomuneko literatura Interneten! Badugu izena gure elkarterako.

ANTTON Egon, egon, egon... Aber ikusi... Felipe Juaristi. Banengoen, bada, ni!

F.J. Kosta zaizue. Ez zarete, ez, oso trebeak, arrazoia!

IKASLE 2 Felipe Juaristi! Barkatu.

KATTALIN Hortaz, zu ez zara nire komuna mezuak pasatzeko erabiltzen duen horietakoa. Badakizu zertaz ari naizen, beste mezu horiek...

F.J. Orainxe azalduko dizuet dena. Ni ere Internautarra naiz eta hauen egitasmoaren berri jakin nuenean eta galduta zenbiltzatela ikusita, orduan, laguntzea erabaki nuen, baina jolas honen bidez.

ANTTON Jolasa, Felipe? Jolasa? Hauek ez dira berriketarako kontuak. Ia-ia lepoa galtzekotan egon zara-eta.

F.J. Ez nuen uste horrela hartuko zenutenik, baina tira! Orain baduzue izena, eta elkartearen ezaugarriak nagusiena.

IKASLE 2 Komun batean idatzi daitezkeen literatur pasarteak izatea.

IKASLE 1 Hori da, hori da.

KATTALIN Et, et, et, et. Inozentetuta nago, ala? Komuneko atea txikitu didazue eta orain oker ez banago, hormak zirriborratzeko asmoa duzue. Eta gainera nik baimena emango dizuedala uste duzue, ezta? Ba, jai duzue.

F.J. Entzun Kattalin. Hauek munduko beste literaturtzale batzuekin egongo dira harremanetan eta herri ezberdinetako idazleen pasarteak aztertuko dituzte. Hilero euren ustez hamar pasarterik onenak aukeratuko dituzte, baina baldintza batez...

IKASLE 1 Komuneko pareta batean idazteko modukoak izatea.

F.J. Hori da. Bakoitzak bere hizkuntzara itzuli ondoren, paretan idatziko ditu.

KATTALIN Eta?

ANTTON Ba, hori. Erakusketa bat antolatuko duzula hilabetero eta taberna artistez eta intelektualez beteko zaizula.

KATTALIN Komunean erakusketa? Horixe bakarrik behar dugu.

XABIER Ba, berrogei herrialdeetatik iritsi omen da input literarioa.

JON.I. Irrikitan nago neure feedbacka emateko.

ESTHER Nire hipotesia da kontestu honi koherentzia inherentea dariola. Beraz, esan genezake XXI. mendeko testu-

ANTTON

MARIJO

-era berria dela.

Semiotikaren garaipena, alegia. Forma da edukiaren berma.

Jaun andreok egun on! Barreneteko literatur elkarteak inauguratzeko naukazue zuen artean. Hala izanik, esker oneko hitzak besterik ez ditut Kattalin eta bere Barreneteko lagun guztientzat. Eskerrak, batez ere, zuen ekimen honekin harro sentiarazten gaituzuelako. (...) Ez beza inork pentsa gurea harrokeria denik. Ez horixe! Harrotasuna bai, ordea. Herri txiki hau astiro-astiro, apaltasun handiz, artearen gailurrera iritsi da. Izan ere, plastikaren arloan ezinbesteko arretagune gara munduan Guggenheim-ekin. Eta, orain, Hamman Komuneko Literatur Elkarte honi esker, letren arloan ere banguardia bihurtu gara. Esker anitz.

ATAZA: IRAKURTZALETASUNA

1. OBABAKOAK: ATZERRIRAKO BIDAIA LUZEA

4. BIDEO-PASARTEA *****

■ Iraupena: 3'44"

Liburuaren hasiera hizkuntz ezberdinetan.

J.O.

Askok sekretua jakin nahiko du. Nola lortzen da hori guztia?

B.A.

Ba, hori guztia nola lortzen den? Oso galdera ona da. Nik uste dut...

J.O.

Segurasko galdera honentzat hobe izango litzateke erantzuna izatea, askorentzat behintzat, ezta?

B.A.

Bai, hor oso... begira, munduan barrena argitaletxeek dauzkate halako scout izeneko pertsonaia batzuk. Scout horiek dira esploradoreak. Hala dira. Orduan hemen badituzu scout batzuk gure inguruan eta horiek, ba, Madrilen, Bartzelonan eta hor bizi dira, edo Parisen. Eta orduan horiek pittin bat aztertzen dute, edo belarria erne edukitzen dute, ea ze berri atera den, eta jendeak zer irakurtzen duen halako toki batean. Eta gero scout horrek mezua bidaltzen dio bere argitaletxeari eta esaten dio: "Aizu, euskaldun bat bada (badakizu non dagoen Euskal Herria? (ba, bai, ba. hortik atera da Atxaga izeneko idazle bat. Irakurri dut berari buruz hau eta bestea. Eta orduan scout horiek mezua pasa eta gero irakurleak (egoten dira argitaletxeetan bi edo hiru irakurle(eta irakurle horiek ba... Oso zelebrea da, ze askotan irakurlea suertatzen baldin bada zure aldartekoa, zure gustutakoa, ez dakit... zu haren gustukua baldin bazara, irakurleak egiten du izugarritzko zera ona, txosten ona. Eta txostenak izan behar du oso ona, itzalik edo erreinurik gabea. Eta hori gertatu da Obabakoarekin, hori gertatu da Gizona bere bakardadearekin, eta hurrengoekin ez da gertatzen. Hurrengoak oso errezak dira zeren normalean aurrekoak argitaratu dizkizun argitaletxe horrek nahi ditu baita zure liburu berriak ere. Eta horrelaxe da. Ez da beste misteriorik.

J.O.

Baina etxean, Euskal Herrian beste idazle batzuk ere esango dute: bueno Atxaga hor dabil, eta berak fama lortu du, eta atera da auzora gainera, bestei zer pasatzen zaigu?

B.A.

Ah, nik uste dut, nik dakidala, ba, beste batzuk ere lortuko dute, ez? itzulpena. Nik uste dut beste batzuk etorriko direla nire bidetik. Orain, nik nire adiskide hauei, edo nire lankide hauei esan beharrean nago oso bide luzea dela, oso bide estrapozoz betea dela eta leku askotan hitz egin beharra dagoela, eta zure ikuspuntu bat, ba, leku askotan defenditu behar dituzula. Eta ahal bada, eh, bi edo hiru lagun on aurkitu behar dira European barrena. Esate baterako nik argitaletxe frantziarreko gizona Christian Bourgois izenekoa lagun dut, eta ez bakarrik lagun, baizik eta berak oso iritzi ona dauka nere liburuei buruz, orduan berak, ba, ez dakit, Sueziara egiten du bidai bat, egiten diote elkarriketa bat Suezian, eta esaten du: ah! niretzako oso idazle polit bat dago Euskal Herrian Atxaga izenekoa. Eta esaterako Bourgois horrek izugarri lagundu dit, izugarri, bai.

5. BIDEO-PASARTEA

■ Iraupena: 6'15"

J.O. Zure lagun bat, zure adiskide bat ekarri dugu, Jabier Muguruza ezagutzen duzu, noski?

B.A. Bai.

J.O. Jabier Muguruza, gabon!

Aupa, gabon!

J.O. Zuk, Bernardo Atxaga, letrak ere egin izan dituzu, ezta? Kantuentzat letrak?

B.A. Bai, asko.

J.O. Asko gainera?

B.A. Bai, hori da jostun lana. Hori da jostun lana. Halako batean etortzen da musikari bat eta esaten dizu gutxi gorabehera ze neurritako hitzak eta nahi dituen, eta orduan zuk neurriak hartu eta gero etxera joan. Gero nire kasuan zailtasun bat dago, nik ez dut inolako belarri onik musikarako. Eta orduan beraien musikak, ba, mila bider entzun behar izaten ditut. Eta azkenean, ba, nolabait sartzen dituzu hitzak, ba, zamarra gorputzean jartzen den bezalaxe. Askotan horrelaxe izan da, beste batzuetan beraiek izaten dira alderantzizko bidea egiten dute, ba, beraiek, ba, jartzen dute musika nere hitzak ikusi eta gero, ez?

J.O. Gaur eskainiko diguzun kantua halaxe da, ez, Bernardo Atxagak idatzitakoa, eh, Jabier?

J.M. Bai, hala da.

J.O. Nola izan zen, nola josi zenuten kantua, nork hilbandu eta gero, nork josi edo...?

J.M. Bueno, hau geratu zen orain dela bi urte edo, nire bakarkako bide honetan hasi nintzenean, ba, gogoratzen naiz, gainera, Zarautzen pasa zidala Mazisi Okeita Denbele poema hau eta bueno, gero musikatu eta hau da emaitza.

Zure bakarkako lehendabiziko lanean dago kantu hau, nahiz eta oraintxe atera berria duzun Kitarra bat nintzen, zure bigarren lana. Baina lehendabizikotik entresaka eginda, beraz, nahi duzunean eskeiniguzu Mazisi Okeita Denbelek.

Mazisi Okeita Denbelek

Mazisi Okeita Denbelek
Bilboko kafetegian
kafe kikara hartu eta
ezpainetara darama pentsakor.

Zer ari ote da pentsatzen
Mazisi Okeita Denbele
kafetegi horretan, urrun,
etxetik hain urrun, Bilbon.

Afrikaldetik etorritako
gizon horri begiratzen diot;
mostradore atzeko ispiluan
kafea hartzen ari da pentsakor.
Zer ari ote da pentsatzen...

Ispilu aurrean dauden
bi koinak botilen artean,
hortxe ikusten ditut
gizon horren begiak pentsakor.

Zer ari ote da pentsatzen...

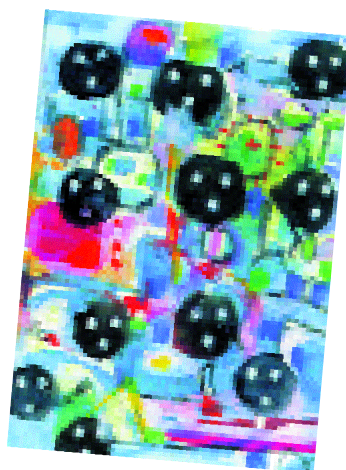
Afrikaldeko bere herriskan
ari ote da pentsatzen?
Hango andre batengan?
Hango lehortiaz? Hango gerraz?

* "Lingo, lingo Mboka te,
Lingo Lingo Mondele te
Lingo Lingo Moyindo te,

* Tina Tokabuana Ngo Salo,
Moko Mama Tina Nini Toyinama.

* Maitasunak ez du herririk
Maitasunak ez du zuririk
Maitasunak ez du beltzik

* Zergatik berezi behar dugu?
Zergatik gorroto izan elkarri

3. KONTROL ETA IRITZI-ORRIA *****

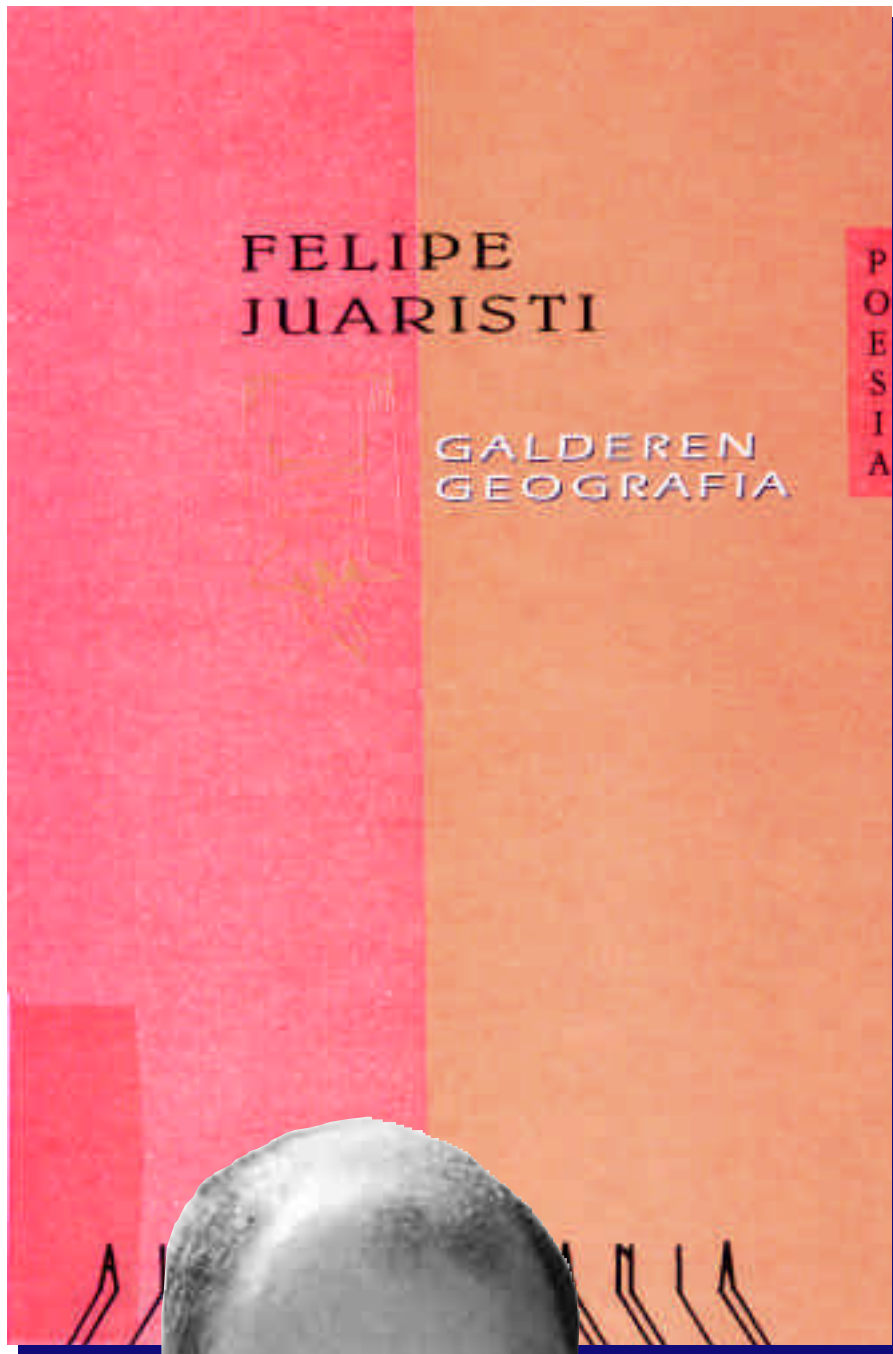
■ Begiratu beheko koadroari, beste azalpen barik ulertuko duzu-eta.

! Oharra: Koadroa egiteko, nahikoa duzu kartulina (hobeto zuria, iritzi-koloreak ondo ikusteko) eta hiru errotuladore kolorezko.

ONA, GUSTUKOA EZ GATZIK EZ PIPERRIK EZ GUSTUKOA		IKASLEAK	IRITZIAK		
LIBURUAK (IZENBURUAK)					
1. OBABAKOAK 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9.		IÑIGO	LIBURU-ZENBAKIA		
			KOLOREA		
		NEREA	1	Oso ondo idatzitako liburua. Istorio politak kontatzen ditu. Batzuetan kostatu egin zait ulertzea.	
		MADDALEN			
		JESUS			
		NATXO			
		JOSUNE			

4. FELIPE JUARISTI

 FELIPE JUARISTI (Azkoitia, 1957).

Kazetaritzako ikasketak egin zituen Madrilén, eta lanbide horretan aritu da, euskaraz eta gaztelaniaz, hainbat lekutan: Literatur Gazeta eta Porrot aldizkarién sortzaileetakoa da. Poeta gisa da batez ere ezaguna. Juaristiren lehen poema-bilduma Denbora, nostalgia (Baroja, 1985) eta Laino artean zelatari (Alberdania, 1993) argitaratu ditu. Hitz lauzko lanik ere badu: Intzentsua lurrean bezala (Baroja, 1988) eta Ilargi lapurra (Erein, 1994) kontakizunak, eta Arinago duk haizea, Absalon (Erein, 1990) nobela.

ATAZA: IRAKURTZALETASUNA 115'

1. OBABAKOAK: ATZERRIRAKO BIDAIA LUZEA

Helburuak:

- Bernardo Atxagari buruzko informazioa ematea.
- Euskal literaturaren zenbait arazoren berri ematea: zabalkundea, itzulpenak, etab.

Zertan den:

- Irakurtzaletasunaz jardun ostean, euskal literaturaz, oro har, eta Atxagaz, bereziki, arituko dira ikasleak, modu arinean eta azalekoan bada ere. Euskal Telebistako Noizean behin ***** saioan Bernardo Atxagari egindako elkarrizketaren pasarteak emango digu horretarako aitzakia.

PROZEDURA:

1

Atazaurrea: aurrezagutza abian jartzea

- Hasteko, Bernardo Atxagari buruz dakiten guztia plazaratzeko eskatuko diezu ikasleei. Ikasle bakoitzak esaldi bi idatziko ditu B. Atxagari buruz dakiena azalduz, lehenengoan, ziur dakien datu bat, eta, bigarrenean, hain seguru ez dakien beste datu bat. (5')
- Komenta itzazue datuok guztion artean. (15')

Ataza: entzundako mezua berreraiki

- Jaime Otamendi eta B. Atxaga beren elkarrizketaren bizpahiru minutuko zati honetan, idazlearen arrakastaren giltzaz ari dira. **4. bideo-pasarte**a pare bat aldiz ikus-entzun eta gero, binaka jarri eta euren liburuko hitz gakoak erabiliz, mezua ahoz berreraikitzen saiatuko dira. Ibil zaitez bikotez bikote berreraikitzen ari diren bitartean. (15')

Azalpena

- Eskaiozu bikote bati guztien aurrean azaltzeko. (5')

Feedbacka

- Zailtasunak denen artean komentatuko dira. (5')

Atazaostea: informazioa konparatu

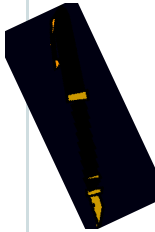
- Bukatzeko, Euskaldunon Egunkarian ***** agertutako artikulua laburra irakurri eta B. Atxagak esandakoarekin konparatuko dute ikasleek, launaka edo bilduta. (15')
- Talde bakoitzaren iritzia jaso ondoren, begira dezatela Obabakoaken itzulpenen taula, horrela zein hizkuntzataraz itzulita dagoen jakiteko aukera izango dute. (10')

***** Noizean Behin saioa. Jaime Otamendi eta Bernardo Atxaga elkarrizketan. ETB. 1996-04-24.

***** Erabat puztu gabeko puxika, Euskaldunon Egunkaria, 1998-07-25, 25. or.

IKASLEAREN FITXA

Irakurtzaletasunaz jardun ondoren, zer hobe euskal literaturari erreparatzea baino? Bernardo Atxaga izango da, seguruenik, gaur egungo euskal idazleen artean ezagunena eta goraipatuena. Zuk ere jakingo duzu edo entzungo zenuen zeozer Bernardo Atxagari buruz, ezta?

■ BIDEOA IKUS-ENTZUN AURRETIK

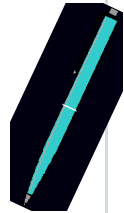
Ea bada, idatz ezazu:

a) Atxagaz ziur dakizun zerbait

.....

b) Atxagaz ziur ez dakizun zerbait

.....

■ BIDEOA IKUS-ENTZUN BITARTEAN

- Orain, ETB-1ean, aspaldi, Bernardo Atxagarekin egindako elkarrizketaren zati bat ikusteko parada izango duzu. Atxagak Euskal Herritik kanpo izandako arrakastaz egiten du berba. Berak esandakotik zenbait hitz gako aukeratu ditugu. Atxagaren azalpena entzun eta gero, albokoarekin elkartu eta, ahoz, mezua gogoratzen eta berreraikitzen saiatuko zarete hitz gako horien laguntzarekin. Beraz, erreparaiezue hitz gako hauei bideo-pasartea ikus-entzuten duzuen bitartean.

Hitz gakoak:

Argitaletxe

Christian Bourgois

Madril, Bartzelona, Paris

Erne egon

Scout

Bide luzea

Txosten

Mezua bidali

Bi edo hiru irakurle

- Irakur ezazu ondoko artikulua labur hau eta konpara ezazu Atxagak bideoa elkarrizketan esandakoarekin. Bat al datoz bi testuak? Zertan bai? Zertan ez?
- Eta, azkenik, emaiizu begirada bat Obabakoak liburuaren itzulpen-taulari.

Erabat puztu gabeko puxika

Alejandro Zugaza: "Ikuspegi zabalago bat behar dugu, nire ustez, itzulpengintza arloan"

BERNADO ATXAGA, Miguel Sanchez-Ostiz, Anjel Lertxundi, Ramon Saizarbitoria... hainbat idazle ordezkatzzen ditu Alejandro Zugazak. Lau urte daramatza lan horretan, eta berak ordezkatzzen dituen idazleen lanak hainbat hizkuntzatar itzuliak izan dira. Hala ere, Bernardo Atxagaren Obabakoak da askogatik itzulpen errekorra duena. "Obabakoak liburuarekin aurreikuspen guztiak bete egin zirela uste dut, baina gainerako euskal literatur lanekin... oso zaila da. Idazleek agenterik ez dute eta! Ez dut kanpora irteteko biderik", dio Alejandro Zugazak.

Gaztelaniara eta frantsesera itzultzea jada zaila dela dio Zugazak: "Itzulpen-kostuak daude, itzulpena egileek beraiek edota ordaindutako itzultzaile batek egin behar ditu". Gaztelania eta frantsesa ez diren hizkuntzetera itzulpenak egitea are zailagoa omen da.

Euskal argitaldarien jarrera

Euskal argitaldarien jarrera ere ez da oso egokia, Zugazaren aburuz. "Argitaldari bakoitzak daraman politikaren arabera da. Estatu mailako argitaldarien beste estatu batzuetako argitaletxeekin harremanak dituzte, elkar trukeak egiteko-eta, baina hemengoek hori oraindik ez dute gehiegi landu. Informazioa omen da horren guztia-aren gakoa. Behin informazioa edukita, errazagoa omen da edozer gauza saltzea.

Horrek ez du kentzen, hala ere, atzerrian saltzeko sortzen diren oztopoak handiak izatea. "Atzerritarra den guztia saltzen zaila da, lortzen den arren. Guk, esaterako, horretara espreski jarria dugu pertsona bat, nazioarte mailako liburu-azoketara joateko eta. Hemen idazleen agenteak botatzen ditut faltan. Ikuspegi zabalago bat behar dugu".

'OBABAKOAK' LIBURUAREN ITZULPENAK

Hizkuntza	Argitaletxea	Itzultzailea	Izenburua	Urtea
Gaztelania	Ediciones B	Bernardo Atxaga	Obabakoak	1989
Gaztelania	Circulo de Lectores	Bernardo Atxaga	Obabakoak	1990
Katalana	Ediciones B	Marta Hdez Pibemat	Obabakoak	1990
Alemana	Schombach	Induni Gio Waeckerlin	Obabakoak oder Das Gänsepiel	1991
Italiera	Einaudi	Sonia Piloto di Castri	Obabakoak	1991
Frantsesa	Christian Bourgois	Andre Gabastou	Obabakoak	1991
Ingelesa	Hutchinson	Margaret Jull Costa	Obabakoak	1992
Ingelesa	Vintage	Margaret Jull Costa	Obabakoak	1993
Ingelesa	Pantheon	Margaret Jull Costa	Obabakoak	1993
Poloniera	Ofizina Literacka	Ana Sobolewska	Obabakoak	1992
Holandesa	Nijgh Van Ditmar	Johanna Vuyk Bosdriesz	Obabakoak of het ganzerbord	1992
Portuguesa	Quetzal	Egito Gonçalves	Obabakoak: Un lugar chamado Obaba	1992
Norvegiera	Gyldendal	Arne Worren	Gjensyn med Obaba	1993
Grekeria	Ekkremes	Stratos Ioannides	Obabakoak, O Mythikós kósmos tes Obaba	1993
Suomiera	Tammi	Tarja Roinilla	Obabakoak	1994
Suediera	Albert Bonniers	Ulla Roseen	Obabakoak	1994
Asturiera	Editores del Norte	Lena Rodriguez Coalla	Obabakoak	1995
Asturiera	Shtepia Botuese	Mira Meksi	Me emrin e vajzerise laura sligo	1995
Errumaniera	De. Eminescu	Aurel Covaci	Obabakoak	1995
Arabiera	Dar a ttaliaa Aljadidah		Obabakoak	1997

2. MAZISI OKEITA DENBELEK 120'

Helburuak:

- Musikaren eta literaturaren arteko lotura estua agerian uztea.
- Abestiaren gaia atzematea.
- Jabier Muguruzaren estiloa aztertzea.

Zertan den:

- Ataza honetan literaturaren eta musikaren arteko uztarketa ukitzeaz gain, Jabier Muguruza ezagutzeko parada izango dute ikasleek.

PROZEDURA:

1

Atazaurrea: aurrezagutza abian jarri

- Susta itzazu ikasleak, literaturaren eta musikaren arteko loturari buruzko gogoetara, ikaslearen liburuko lehenengo bi galderen bitartez *****. (10')
- **5. bideo-pasartean** Noizean Behin saioan Atxagarekin egindako elkarrizketaren beste zati bati helduko diogu. Bost bat minutuz hitzak musikatzeaz eta musika hitzetara ekartzeaz dihardute. Abestia hasten den arte ikusi ostean, ikasleek liburuko galderari erantzungo diote. (10')
- Jabier Muguruza eta bere musika hobekiago ezagutzeko, banatu bikoteei kantariak Euskaldunon Egunkarian ***** egindako komentarioetatik bana. Bien artean aztertu eta ikastaldeari azaldu eta komentatzeko esan. (20')

Ataza: kantaren gaia atera eta estiloa aztertu

- Entzun dezatela Mazisi Okeita Denbelek abestia. Ikasleek bi eginkizun edo arretagune izango dituzte abestia entzuten duten bitartean: batetik, abestiaren gaia zein den atera beharko dute, eta, bestetik, aurreko puntuan egindako komentarioak islarik izan duen ala ez erabaki. (3')

Prestaketa

- Aurreko puntuko bikoteetara itzuli eta bi galdera horien erantzunak komentatu labur-labur. (5')

Azalpena

- Amaitzeko, bikote bakoitzak talde osoaren aurrean azalduko ditu bere erantzunak eta komentarioak. (10')

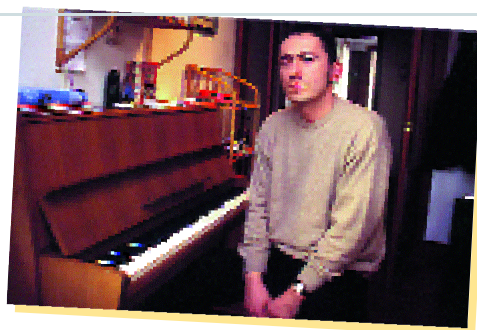
Feedbacka

- Irakasleak feedback-saioa bideratuko du. (5-10')

***** Bernardo Atxagari dagokionez, ikus berak idatzitako letren kanten bildumarekin argitaraturiko diska/liburua: Nueva Etiopia, El Europeo, 1996.

***** Gaztelumendi, Patxi. Javier Muguruza. Barkatu, ama. Musika. Euskaldunon Egunkaria. 96-05-02.

IKASLEAREN FITXA

1

■ Jakina da poesia eta bestelako literatur lanak musikatuak izaten direla. Hala ere, zenbaitetan kontrakoa ere gertatzen da, hots, musika jakin bati letra jartzea.

1. Ezagutzen al duzu bi arteak uztartzen dituen abestirik?

.....

1. Zure adibide horretan, euria trumoiaren aurretik ikusi dugu ala trumoi euria baino lehen entzun?

.....

.....

■ Arestian aipatutako literatur gizonaren kasuan ere, gertatzen da halako lankidetzarik: badira Bernardo Atxaga eta Jabier Muguruza kantariaren artean egindako zenbait lan. Ikusi bideoa eta esazu, bi hauen kasuan, zer izaten da lehenago eta zer ostean, letra idaztea ala musika sortzea?

.....

.....

■ Irakasleak Muguruzak egindako komentario bat emango dizu eta ondokoarekin irakurriko duzu. Azter ezazue, bion artean, komentario horrek zuen iritziz esan nahi duena, ikastaldeari azaldu beharko diozue-eta.

■ Erantzun Mazisi Okeita Denbelek kanta entzun ostean:

1) Zertaz hitz egiten digu abestiak? Zein da gaia?

.....

.....

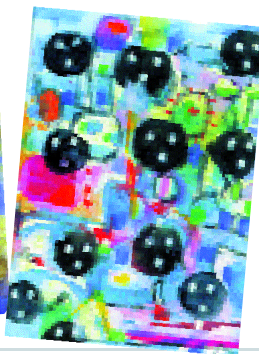
.....

b) Lehentxeago irakurri eta azaldu duzun komentarioak badu islarik kanta horretan? Non?

.....

.....

.....

JABIER MUGURUZA

**“Nire musika
behin baino
gehiagotan
entzun
behar da”**

Zaila da jendearengana iristea. Batetik, musikaren ezaugarriengatik, ez dago bateriarik, falta dira lan hori errazten duten ezaugarri jakin batzuk. Musika-mota honek behin baino gehiagotan entzutea eskatzen du, lehendabiziko entzunaldian zaila baita sartzea.

JABIER MUGURUZA

**“Nire musika
behin baino
gehiagotan
entzun
behar da”**

Beharbada jende guztiari ez zaio gustatuko, baina badago atsegin duen sektore bat.
Hitza maite duen jendea, musika lasaia maite duena.

JABIER MUGURUZA

**“Nire musika
behin baino
gehiagotan
entzun
behar da”**

Eszenatokian urte-pila eraman arren, abestea ez zait erraza egiten. Ez da erraza.

JABIER MUGURUZA

**“Nire musika
behin baino
gehiagotan
entzun
behar da”**

Nik denetarik maite dut, rocka, etab. Egia da istorio hau intimista dela, baina nik kantatzeko ez dut beste erregistrorik aurkitzen.

JABIER MUGURUZA

**“Nire musika
behin baino
gehiagotan
entzun
behar da”**

Lehenengo diskoa ez zen gehiengoarentzat egindako lana izan. Hala ere, uste zen baino gehiago saldu da. Disketxearen aurreikuspenak gainditu egin zituen lanak. Oraingoarekin, berriz, beldur naiz. Eustearekin pozik nago ni.

JABIER MUGURUZA

**“Nire musika
behin baino
gehiagotan
entzun
behar da”**

Nire bidean gero eta lotuago daude literatura eta musika.

JABIER MUGURUZA

**“Nire musika
behin baino
gehiagotan
entzun
behar da”**

Ez dakit arrazoia zein den, baina haurtzaroa beti buruan daukat.

3. DASTATU LITERATURA: OBABAKOAK 90'

Helburua:

- Euskal literaturan klasiko bihurtu den Obabakoak liburua ezagutaraztea.

Zertan den:

- Irakurketa literarioari eskainitako sail honetan Obabakoak liburuko ipuin bat dakargu oraingoan. Gure asmoa ez da, oraingoz bederen, liburu osoa irakurtzera bultzatzea, baizik eta klasiko baten gutxieneko ezagupidea eskaintzea. Aukeratu dugun ipuinak, Pitzadura bat elur izotzuan ***** osagai guztiak biltzen ditu gure ikasleentzat gustagarri izan dadin: ipuinaren luze-laburra, hizkuntzaren zailtasun-maila, kontakizunak sortzen duen jakinmina, gaia bera eta abar. Hala ere, ikasle askorentzako zail samarra izango da ipuinaren zenbait alderdi ulertu eta hari guztiak zentzuzko interpretazio batean lotzea. Hori kontuan izanda, komeni da ariketa klasean bertan egitea. Proposatzen dugun prozedurak ere ikasleen arteko eztabaida eta iritzi-trukaketa bultzatu nahi ditu, elkarri lagunduz babestuago sentitu eta ipuinaren aberastasunaz hobeto ohar daitezen.

! Oharra: Obabakoak liburuaren gaineko xehetasun gehiago nahi duenak irakur dezala Euskaldunon Egunkariako artikulua *****.

PROZEDURA:

1

Atazaurrea: norberaren esperientzia

- Irakurtzen hasi aurretik, ikasle bakoitzak mendia hitzak bere baitan sortarazten dituen konnotazio nagusiak bilduko ditu hiruzpalau hitzeko zerrenda batean. Adibidez: izerdia... Hitz horiek ikasle bakoitzaren esperientzia eta bizipenen erakusgarri izango dira, nolabait. (3')

! Oharra: Zerrendak momentuz bere horretan utziko dira. Aurrerago, ipuina irakurri eta gero, berriro zerrenda horietara itzuli beharko dute.

Ataza: ipuina irakurri eta izenburua asmatu

- Irakur dezatela ipuina modu estentsiboan. Irakurtzen amaitutakoan, ipuinarentzako izenburu bat asmatu behar dute, euren egokiena iruditzen zaiena. (25')

! Oharra: Ipuinaren jatorrizko izenburua Pitzadura bat elur izotzuan ezabatu egin dugu ikasleentzako kopietan.

Feedbacka

- Ikasle guztiek, banan-banan, klase osoaren aurrean azalduko dute asmatutako izenburua, zein den eta zergatik aukeratu duten. (15')
- Binaka edo hirunaka jarrita, lehenengo puntuko konnotazioek (nork bere esperientziaren arabera aukeratutakoak) kontakizunean inolako pisurik edo islarik izan duten komentatuko dute. (5')

Gramatika eta diskurtsoa: ipuinaren argumentua eta pertsonaiak

- Ikasleak, binaka bilduta, euren orrian dituzten lau galdera horiei ahoz erantzuten saiatuko dira. Litekeena da galdera horietakoren bat behar bezala ulertzeko irakaslearen beharra izatea. Hala balitz, emaezu behar beste argibide. (5-10')
- Guztion artean, irakaslearen gidaritzapean, lau galdera horiei emandako erantzunak komentatu eta eztabaidatu. (15')

! Oharra: Azkenengo galderak epaiketa moral baten traza du eta hizpide oso luzea eman lezake. Irakasleari dagokio neurri juxtura ekartzea.

***** Atxaga, B. 1988 Obabakoak. Erein. 345-352. orr.

***** Iban, A. eta Zabala, J.L. Klasiko ahaztezin baten urteurrena. Euskaldunon Egunkaria, 98-07-25, 30. or.

- Azkenik, ikasle bakoitzak ipuinaren irakasbide nagusia edo “moraleja” idatziko du labur-labur. (3’)
- Irakasbideok talde osoaren aurrean azaldu, arrazoitu eta eztabaidatuko dira, banan-banan. (10’)

K u l t u r a

‘Obabakoak’ liburuak

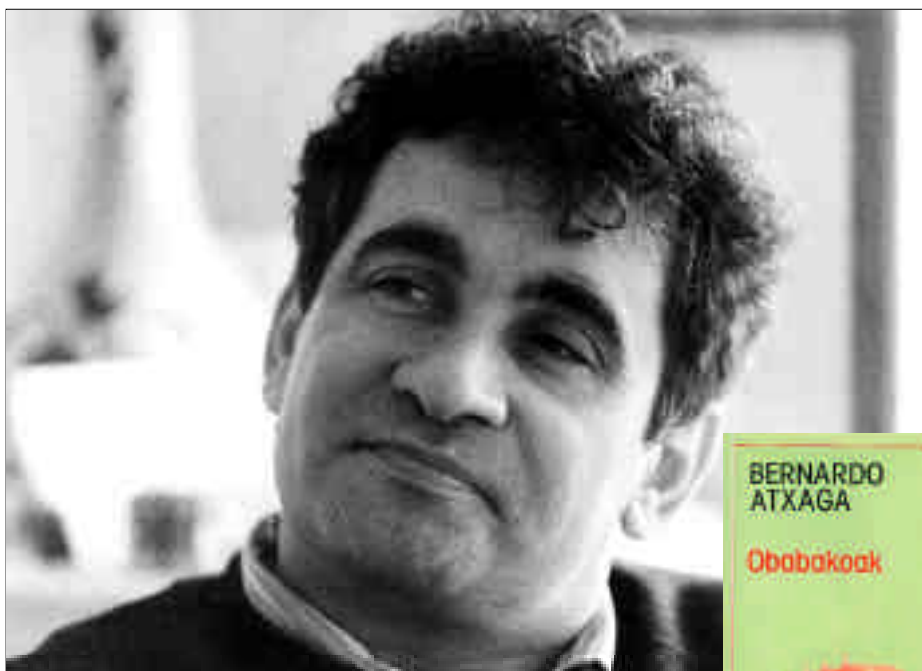
Duela hamar urteko uztailaren azkenurreko astean ikusi zuen argia munduan egundaino gehien zabaldu den euskarazko liburuak, Bernardo Atxagaren *Obabakoak*-ek. Mundu osoko 17 hizkuntzatan irakur daiteke egun, hamar urte geroago, eta beste lauzpabost hizkuntzetarako itzulpenak ere bidean dira. Oso harrera ona izan du, gainera, leku guztietan liburuak, mundu osoko kritikarien nola irakurleen artean. Egungo euskal literaturak klasikorik izatekotan, hori *Obabakoak* da, dudarik gabe.

Testuak: Amagoia Iban eta Juan Luis Zabala

Klasiko ahaztezin baten urteurrena

Duela hamar urte argitaratu zuen Bernardo Atxagak, Erein argitaletxearen eskutik, *Obabakoak*, baina egileak aurreko hamar urteetan egindako lanaren fruitu da liburua. Liburuko ipuin batzuk aski ezagunak ziren, liburua argitaratu aurretik ere euskal literaturari gertutik jarraitzen ziotenen artean, Camilo Lizardi erretore jaunaren etxean aurkitutako gutunaren azalpena, Jose Francisco: *Obabako erre-toretxean azaldutako bigarren aitortza eta Post tenebras spero lucem* batez ere. Baina *Obabakoak* liburuan, ipuin haiek eta beste asko oinarritzat harturik, ipuin-bilduma hutsetik haratago, konplexutasun handiko baina irakurketa gozoko liburu bat osatu zuen Bernardo Atxagak, euskal literaturan dagoeneko klasiko handi bihurtua dena.

Galdu den edo galtzear dagoen mundu baten berri ematen zuen egileak liburuan, berak txikitandik eza-gutu zuen munduaren berri hain zuzen. Liburuaren meritu handiena ez da, alabaina, mundu horren berri ematea, hori egiteko modua baino. “Horretaz hitz egiten dudanean hitz egiten ari nauk, urteak aurrera doazen bezala, norberak beti izaten duen

Duela hamarurte argitaratu zuen Bernardo Atxagak *Obabakoak*, Erein argitaletxearen eskutik, 1988ko uztailaren amaieran. Eskuinean, liburuaren lehen argitalpeneko azala.

galera sentimendu horretaz”, adierazi zion Atxagak Iñaki Uriari, hark 1988ko irailaren 4ko dataz Argia aldizkarian argitaratu zuen el-karrizketan. “Bizitzen hoan bezala sentitzen dituk gauza batzuk bidean geratu direla. Gehien maitatu dituan etxeak ez daudela, gehien maitatu dituan pertsonak ez daudela. Atzean bazegok beste gai bat eta izango huke bizi-

tza galbidea dela bere zentzurik hertsienean. Nik Obaba hor sartzen diat. Bizitza galbide bat duk eta nik galdu diat mundu bat”.

Sari garrantzitsuak

Jakina denez, Espainiako *Literatura Sari Nazionala* eman zioten Atxagaren *Obabakoak*-i 1989ko ekainean. Ate asko zabaldu ziz-

kion, dudarik gabe, sari hark liburuari. Horixe izan zen mundurako bideak zabaldu zizkion ate nagusia. Baina sari horretaz gain, *Kritika-ren Saria* eta *Euskadi Saria* ere jaso zituen, Euskal Herrian, eta Euskal Herri-kanpo munta handiko beste sari batzuk: *Millepages Saria* eman zioten Parisen, eta Glasgowko *European Literary Award* Sari prestijio-

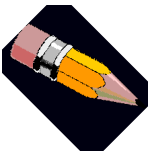
IKASLEAREN FITXA

Jadanik klasikotzat jo dezakegun liburu bat ezagutzeko aukera eskaintzen dizugu oraingo honetan, Bernardo Atxagaren Obabakoak famatua, hain zuzen ere. Irakurriko duzun testua liburua osatzen duten ipuinetako bat da, eta bertan Himalaia aldean dabilen mendizale-espeditio batean gertatutakoak kontatzen zaizkigu.

1

■ IRAKURRI AURRETIK

- Ipuina irakurtzen hasi aurretik ikus dezagun zer-nolako esanahia duen mendiak gutako bakoitzarentzat. Zer esaten dizu MENDIA hitzak zuri? Nolako konnotazioak ditu? Egin ezazu hiruzpalau hitzeko zerrenda txiki bat.

MENDIA:

- Adibidez: IZERDIA.

-
-
-

■ IRAKURRI BITARTEAN

- Konturatuko zinenez, ipuina izenbururik gabe dator. Irakur ezazu lasai-lasai eta esazu zein izenburu ipiniko zeniokeen.

IZENBURUA:

■ IRAKURRI ONDOREN

- Irakurri duzun ipuinaren bi alderdiri begiratuko diegu orain: **argumentuaren garapenari eta pertsonaia nagusien profilari**. Saia zaitetz ondorengo bi ataletan (A eta B) aurkituko dituzun galderei erantzuten.

■ A. ARGUMENTUAREN GARAPENAREN AZTERKETA:

1. Nolakoa da istorioaren bilakaera, aldeztu aurretik jakina eta iragarria ala ezusteko kolpeztu betea? Aukeratu bat eta arrazoiak pentsatu.
2. Istorioaren kontakizunak zein eredurik jarraitzen dio, sekuentzia linealari ala atzera begirakoari (erretrospektiboari)? Aukeratu eta arrazoiatu.

■ B. PERTSONAIA NAGUSIEN PROFILA:

1. Ipuinean zehar bi pertsonaia nagusiez dugun pertzepzioa edo iritzia nolakoa da, estatikoa ala aldakorra? Zergatik?
2. Hutsetik hamarrera, zenbat puntu emango zenieke bi pertsonaia horiei, ipuinean izan duten jokabidea kontuan hartuta?
 - Phil.
 - Math.
- Bukatzeko, zein da, zure iritziz, ipuin honen irakaspen garrantzitsuena edo moraleja? Azal ezazu ahalik eta laburren.

IRAKASPENA:

Philippe Auguste Bloy pitzadura batean erori zelako albistea Lehen Kanpamendura iritsi zenean –arratsaldeko azken orduan, sherpa baten bitartez–, ixiltasun larri bat egin zen espedizioko gizon guztien artean. Mendigoizaleak une hartan edaten ari ziren tea beroaren lurruna hoztuz joan zen, ahazturik ontzietan; eta erabat itzalita ere bazegoen Mathias Reimz –Dhaugalirira igotzeagatik ospetsu egindako ginebrarra, taldeko burua– ixiltasun hura hautsi eta galdera bat egitera erabaki zenerako. “Ezin huen herorrek atera Tamng?” galdetu zion sherpari. Bere hitzak sei mila metrotako haizearen intziarekin nahastu ziren. Sherpak ezetz egin zuen buruarekin. “*Chiiso*, Mister Reimz.” Erantzunaren ondorengo ixilunea hasierakoa baino etsiagoa izan zen oraindik. Tamng-en arrazoa tajuzkoa zen, inork ezin zezakeen dudatan jarri. Hotza, gauez, latzegia zen Lhotse ingurutako haranetan. Zero azpiko berrogei gradutakoa. Edo haundiagoa. Tenperatura haiekin, gainera, izotzaren erresuma egonezinaz jarri eta mugitu egiten zen. Pitzadura berriak sortzen ziren edonon, eta zahar asko, berriz, betirako itxi. Zauritu baten garraioak beste kondizio batzuk eskatzen zituen. “Zein seinale utzi duk, Tamng?” Sherpak bizkarra erakutsi zion. Alegia bere nylonezko motxila gorria zegoela Philippe Auguste eroritako lekuan. Itze batekin ondo

ziurtatuta, noski.

“Bizirik gelditu ote da?”

“Ez jakin, Mister Reimz.”

Guztiek pentsatzen zuten galderek hurrengo goizean eta eguzkiarekin egin beharko zen salbamendu ekintza zeukatala gogoan; eta hala, harritu egin ziren Mathiasek –linterna eta sokak eskatzearekin batera– kranpoiak jartzeari ekin zionean. Baina, harridura eta guzti, zuzen

zebiltzan. Segituan ateratzeko asmoa zuen ginebrarrak.

“*Lemu mindu*”, esan zion, protestako keinuak eginez, sherpa zahar batek. Erabaki hark ez zeukala onik.

“Ilargiak lagunduko zidak, Gyalzen”, erantzun zion Mathiasek burua zerurantz jasoz. Ilargiari oso gutxi falta baitzitzaion betetzeko. Argitu egiten zuen elur ezarri berria, eta zurbilago bihurtu.

Segidan –adi begiratzen zioten adiskideengana zuzenduz– ez zuela inoren laguntzarik onartuko adierazi zien serio. Bakar-bakarrak joango zela. Inori egokitzeotan, berari ez

zegokiola arriskatzea.

Mathias Reimz eta Philippe Auguste Bloy-k elkarrekin lan egiten zuten Ginebra ingurutako *ski* ibiltokietan, eta espedizioko europearrek zentzu horretan ulertu zuten erabakia, tratatide luze batek sortutako loturen ildotik. Sherpek, berriz, taldeko buru edo erantzule bezala jokatzeko zuela pentsatu zuten.

Handik gutxira –Mathiasen jantzi laranjatsuen

errainua gau eta elur artean ezkutatu zenean—murmurio goxo bat osatu zen Lehen Kanpamenduko denda ingurutan. Jokaera hura miresgarria iruditzen zitzaien guztiei. Mathiasek beste gizon baten bizitza salbatzeko jartzen zuen berea jokoan. Batzuek adiskidantzaren indarra aipatu zuten, solidaritatea. Besteek mendigoizaleen izpiritua, ausardia, bihotza. Azken agurtzat, Gyalzen zaharrak errezo-oihal txuri bat astindu zuen aidean, eta *Vishnu* jainkoaren babesa ziurtatu zion hartara. Inork ez zuen egia errezelatu. Inori ere ez zitzaion bururatu erabaki haren oinarrian gorrotoa egon zitekeela.

Philippe Auguste Bloy-ri min egiten zioten hautsita zeukan hankak eta saihetseko urradura sakon batek; baina, halere, mina ez zen nahikoa pitzadura ondoko hotzak eragiten zion loa uxatzeko. Eta horregatik ez zen ohartu, jada azken loaren menera zegoelako, goitik bota eta bere anorak gainera eroritako sokez; ezta, geroxeago, soka haietatik beragana jaitsi eta aurrean jarri zitzaion gizonaren presentziaz ere. Alabaina, gizonak linterna piztu bat inguratu zion aurpegira, eta Philippe Augustek, garrasika ustekabeagatik, begiak zabaldu zituen erabat.

Itsututa, zerbait esatea, bere bozkarioa adieraztea nahi izan zuen. Baina ahotsak, aurreneko aldi hartan, ez zion obeditu.

“Ken egiak linterna hori, Tamng!” esan zuen hurrena, irribarrez, eztarriko marrantak eztulka desegin eta gero. Salbu ikusten zuen bere burua. “Mathias nauk”, entzun zuen orduan. Hitz haiek, beren soilean, amenazua adierazten zutela iruditu zitzaion.

Linternaren argibidetik kentzeko, Philippe Augustek atzera bota zuen gorputza, ohe batean egon izan balitz bezala. Baina linterna ere aldatu egin zen lekuz, eta aurpegira zuzenean ematen ziola gelditu zen ostera.

“Zeren bila etorri haiz, Mathias?” galdetu zuen azkenean.

Ez zion segituan erantzun. Gero urruti batetik bezala hasi zitzaion, hunkitua zirudien ahots lodituaz.

“Lagun bezala hitz egingo diat, Phil, bihotzetik bihotzera. Eta, beharbada, barregarriak irudituko zaizkik kontatuko dizkiadan gauzak. Baina hik ez burlarik egin Phil. Sufritzen ari den gizon baten aurrean hagoela pentsatu behar duk.”

Pitzaduraren bakardadea areagotu zuen ixilunea egin zuten bi gizonak. Philippe Auguste erne zegoen. Suge baten abistua aditzen zuen deklarazioaren azpitik.

“Elkar ezagutu genuenean, Vera eta biok oso gazteak ginduan, Phil,” -segitu zuen Mathiasek.

“Hamabost urte edo edukiko genizkian, berak hamabost eta nik hamasei, holako zerbait. Eta orduan ez huen neska polit bat. Itxusia ere bazela esango nikek. Luzeegia bere urtetarako, eta hezurtsua, oso hezurtsua. Eta hala eta guztiz ere, ezagutu orduko gustatu zitzaidakean. Gustatu baino gehiago. Egia esan behar badit, barnean zerbait lehertu izan balitzait bezala sentitu ninduan eta nigarrez hasteko gogoia egin zitzaidakean bat-batean. Bitxia irudituko zaik agian, baina egia duk, nigargurea sentitu nian. Baina nigargure ezta, epela, mundua beste modu batera erakusten zidana. More kolorekoa ikusi nian dena. More kolorekoa zerua, more kolorekoak mendiak, eta euria ere more kolorekoa. Euria, bereziki. Tanta moreak ikusten nizkian kableetatik zintzilika. Ez zekiat, behar bada enamoramenduak aldatu egiten ziguk begien sentsibilitatea. Eta orain ere antzekoa duk. Hamabost urtetako sentipen haiek ez zaizkidak erabat ezeztatu. Ez zitzaizkidakean ezeztatu biok ezkondu ginenean ere, eta badakik zer esaten den, ezkontzarekin maitasuna bukatu egiten dela. Bada nire kasuan ez. Esango nikek orduan baino gehiago maitatzen dudala orain. Beti Vera gogoan, halaxe bizi nauk ni. Dhaugalirira igo nintzenean ere bere erretratuarekin igo ninduan. Hik badakik zer esaten duten mendigoizale askok, aurrenekoa Mendia dela, eta gero gainerakok. Baina nik ez diat holakorik uste. Nik neure

emaztea jartzen diat gailurrean. Orain arte behintzat hala izan duk beti.”

Mathiassek arnasa hartu zuen, luze. Gero ixilik gelditu zen.

“Ez gaituk behin ere oheratu, Math!” egin zuen oihu, bat-batean, berriro gorputza altxaz, Philippe Augustek. Oihuak oihartzun egin zuen pitzadura barruko hutsunean.

Mathiasi zakur-eztula zirudien barrexka bat atera zitzaion erantzunarekin batera.

“Erotuta bezala gelditu ninduan jende batek zuen erretratoak erakutsi zizkidanean, Phil.

Vera eta hi Municheko Ambassador hotelean, eskutik hartuta, Martxoaren hamasei eta hamazazpian. Edo Zuricheko Tivolin, apirilaren hamar eta hamaikan. Edo Ginebra bertako Trummer apartamenduetan, maiatzaren hamabi,

hamairu eta hamalauetan. Eta baita Lausanako Villiers lakuan ere aste oso bat, ekainaren hirutik hamarrera. Ni espedizio hau prestatzen ari nintzen bitartean, hain justu”.

Philippe Augustek lehortuta zeukan ahoa. Hotzak gogortutako aurpegia mugimendu bortitz batek astindu zion.

“Garrantzia ematen diek batere ez daukaten gauzei, Math!” argudiatu zuen.

Baina ez zeukan entzulerik. Linternaren begi bakarrak gupidarik gabe begiratzen zion.

“Duda haundiak eduki dizkiat,” –segitu zuen Mathiasek– “Orain artean ez diat sekula inor hil. Ez nauk hiltzaile bat. Eta gaizki sentitzen ninduan

hire heriotza desiratzen nuelako. Katmandun ahalegin bat egitekotan egon ninduan. Eta baita Luklan lurreratu ginenean ere. Eta Lehen Kanpamendua antolatu genuenean, berdin. Baina, niretzat, leku horiek sakratuak dituk, Phil. Ez nizkian hire odolarekin zikindu nahi. Baina Mendiak entzun egin zidak. Mendiak epaitu egin hau, Phil, eta pitzadura honetara bota hau. Ez zekiat bizia kenduko dian ala ez. Beharbada bizirik iritsiko haiz egunsentiraino, eta, hala gertatzera,

taldeko beste guztien eskuetan jarriko haiz, salbatuta. Hori ekaitzik ez bada, jakina. Ez zakiat, Phil, baina iruditzen zaidak elur horietan geldituko haizela betirako. Eta horregatik etorri nauk. Zenbat gorrotatzen hauten esan nahi nian. Nire ustez, hori jakinda joan beharra heukan beste mundura.”

“Atera nazak hemendik, Math!” Larritasunez, Philippe Augusteri dardarrez hasi zitzaion beheko ezpaina.

“Ni ez nauk nor, Phil. Esan diadan bezala, Mendiak erabakiko dik.”

“Hik uste duk beste guztiok baino hobeagoa haizela, Math. Mendigoizaleen eredu, senarren eredu, lagunaren eredu. Baina ez haiz pailazo puztu

eta miserable bat baino. Ez badakik ere, ondo ezagutzen hauten guztiek mesprezios begiratzen diate!”

Philippe Augusteren doinua ere mespreziantea zen orain. Beranduegi, ordea. Mathias Reimz soketan gora baitzihoan ordurako.

“Verak nigar egingo dik niregatik. Hiregatik ez likek egingo!” deitu zion.

Pitzaduraren barrua ilunbetan gelditu zen oster.

Indar gabe, arnasa hartzea gero eta nekezagoa zitzaiola, Philippe Augustek ahaleginak egiten zituen begi zabalik jarraitzeko. Ordea, behin Mathias joan ezker, eta baretuta jada haren bisitak sortutako ondoeza, asmo hura burutu ezina iruditzen zitzaion. Lo hartuko zuen une batetik bestera. Eta huraxe izango zen azkena.

Iluntasunari begira, Mathiasek erabilitako sokak etorri zitzaizkion gogora.

“Sokak hemen ahaztu izan balitzaizkio...” pentsatu zuen.

Eta bat-batean, esperantzak hartu zion bihotza, indarrez, azkenekoa izateak ematen zion boterearekin. Doi, xuabetasunez ia, eskua luzatu zuen. Soka bat ukitu zuen instantera. Gero beste bat. Eta aurreneko bi haiekin zutitu zenean, hirugarrena.

Gorputzean zeuzkan zauriek deiadarka jarri izango zuketene beste edozein egoeratan. Ordea, sufrimendu latzagoa, haundiena, zeukan zain hilobi hartan gelditzera, eta, ezpainak hertsiz, pitzaduraren sarrera bila abiatu zen. Bizkarra horma izoztuan ezarrit, ondo zeukan hanka bakarrarekin, bi besoekin tiraka, hamar bat metro igo zituen berari ordubetekoa egin zitzaion tartean. Esperantzak hutsetik ateratako indarrak ematen zizkion.

Beste hamar bat metro eginak zituenean, elur-mordo bat erori zitzaion gainera burrunban, eta, desorekatuz, hormatik ateratzen zen ertz baterantz bidali zuen. Philippe Augustek ertz hura sentitu zuen bere saihetsean sartzen, eta eztarria, orduan bai, garrasi batez pitzatu zitzaion. Eta garrasiari, oinazea zerbait arindu zitzaionean, nigarrak segitu zion, eta egiten ari zenari buruzko etsipenak.

Pitzaduraren hondorantz begira, agian heriotza ezti bat komeni zitzaiola pentsatu zuen. Ordea, esperantza han zegoen artean, bere bihotzean, eta egoera gaiztoenean ere adorea ematen digun *beharbada* hori murmuriatzen zion. Azken batean, ustegabeko suerte batekin zebilen. Ez zeukan dudarako eskubiderik. Gainera, eroritako elurak irteeraren hurbiltasuna adierazten zuen.

Iduri izan zuen halabeharrak proba hura jarri nahi izan ziola saria eskaini aurretik. Zeren orduerdi bat geroago, pitzaduraren hormak aurrea gris eta gero txuri jartzen zirela ikusi baitzuen.

“Argia”, pentsatu zuen. Eta, hain zuzen ere, egunsentia zen. Egun berri bat hastera zihoan Nepal deitzen zaion munduaren aldean.

Eguzkiak milaka briztada ateratzen zizkion elurrari, elurra kristalezkoa izan bailitzen.

Pitzaduratik goi aldera, Lhotse erraldoiaren arkaitzak ikus zitezkeen, eta Makalurenak haren ondoan. Pitzaduratik behe aldera, berriz, haran izoztua zegoen, Lehen Kanpamendurako bidea, salbazioa, bizitza.

Philippe Augustek goizeko aire garbia hartu zuen, eta bere birrikak berpiztu egiten zirela sentitu zuen.

Eta Mendiari eskerrak emateko bezala, besoak zabaldu zituen haunditasun haren aurrean, eta begiak altxa zeru urdinerantz. Lilura bat izan zen. Hala zegoela, irudipen berezi bat izan zuen. Iruditu zitzaion zabaldutako bere bi beso haiek beragana biltzen zirela oster; eta beso haiek, berak nahi gabe, inguratu egiten zutela, eta besarkatu. Baina, nork besarkatzen zuen?

Zer gertatzen ari ote zen jakiteko, begiak jaitsi zituen, eta aurrera zuzendu. Eta orduan izututa gelditu zen, burura etortzen zitzaizkion hitzak esan ezinez; zeren Mathias Reimz-en begiratu burlosoarekin egokitu baitzen.

“Oso gaizki zegok Mendiari tranpa egitea, Phil,” entzun zuen bultzadarekin batera. Eta instant batez, pitzadura behera eroriz zihola, bere bizitzako azken ordu haien zentzua ulertu zuen. Guztia—bisita, sokak uztearena, igoera—ez zela izan alde aurretik sumatutako azken torturamendua baino; Mathiasek ez ziola esperantzaren oinazea ere barkatu izan nahi.

Eskuetan daukazu liburuskak HABEk Helduen Euskalduntzearen Oinarrizko Kurrikulua (HEOK) garatzeko sustatu duen ikasmaterialari dagokio.

Kurrikulu berri honen arabera, euskalduntzeko prozesua lau mailatan banatzen da:

1. maila (aurreneko 6 urratsak gutxi gorabehera, eta bi zatitan banatua: 1 A eta 1 B (4. ,5. eta 6. urratsak); 2. Maila (7., 8. eta 9. urratsak); 3. maila (10., 11. eta 12. urratsak) eta 4. maila (EGAtik gorakoa).

HABEk materialgintza proiektuaren bidez kurrikuluaren garapenean lagun dezaketen ikastunitate-eredu batzuk aurkeztu nahi ditu.

BARRENE (1B mailarako materiala)

- Zu Tarzan... ni Jane (1. ikastunitatea)
- Ikusiz ikasi (2. ikastunitatea)
- Ederra da hitza (3. ikastunitatea)
- Eta etorkizunean, zer? (4. ikastunitatea)
- Han ere txakurrak oinutsik (5. ikastunitatea)
- Euskaldun fobiadun (6. ikastunitatea)
- Txangoa (7. ikastunitatea)
- Sineskeriak (8. ikastunitatea)

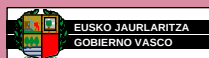
BARRENET (2. mailarako materiala)

- Euskaldunaren hitza ez da ur gaineko bitza (1. ikastunitatea)
- Zu nolako, etxea halako (2. ikastunitatea)
- Donostian Donosti eta gorostian gorosti (3. ikastunitatea)
- Liburuak, trukean (4. ikastunitatea)
- Euskal balea (5. ikastunitatea)
- Ogi gogorrari hagin zorrotza (6. ikastunitatea)
- Aratuste edo ihauteri: Pirata edo kortsari (7. ikastunitatea)
- Opor bereziak (8. ikastunitatea)

BARRENKALE (3. mailarako materiala)

- Neu eta neu bezalako beste piztia batzuk (1. ikastunitatea)
- Txapela buruan, ibili munduan (2. ikastunitatea)
- Lèvi-Strauss eta Levi Strauss (3. ikastunitatea)
- Lau hankako lagunak (4. ikastunitatea)
- Hara eta hona (5. ikastunitatea)
- Atxagaren beldurrak (6. ikastunitatea)
- Bizi aroak (7. ikastunitatea)
- Olatua ez dator behin ere bakarrik (8. ikastunitatea)

Denek dute irakaslearentzako zein ikaslearentzako liburuskak (irakaslearena eta ikaslearena). Horrez gain bideo- eta audio-zintak ere argitaratu dira.

84-86968-71-2

9 788486 968717